

Днес в броя

„Аз-буки“ връчи специална награда на Националния театрален многоезичен фестивал „Словото – сила и необятност“ във Велинград

Стр. 9

Стр. 5

Стр. 11

Светлана Милева, началник на Регионалното управление на образованието – Шумен: „Образованието е дългосрочна инвестиция и резултатите невинно се виждат веднага. Но когато подкрепяме учениците, учителите, училищните общности, ние инвестираме в бъдещето“

Гл. ас. д-р Ивайло Начев от Техническия университет – София, възстановява инициала на българската антарктическа база в радиоофира – LZ0A, след 19 години пауза и по време на 34-тата полярна мисия осъществява връзка с около 14 000 радиолюбители от цял свят

Българска академия на науките
www.bas.bg

Силата на информацията

®

АЗ·БУКИ

Вестникът е правопреемник на първото официално издание на Министерството на просвещението – „Училищен преглед“ – 1896 г.

Четете ни на www.azbuki.bg

НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Брой 23 (1768) 11 – 17 юни 2026 г. Година XXXV. Под името „Аз-буки“ вестникът излиза от 10 април 1991 г.

Цена 1,10 € / 2,15 лв.

Снимка Олег Попов

Нов STEM център по природни науки отвори врати в столичната 157. ГИЧЕ „Сесар Вайехо“. Гост на тържеството беше директорът на Националния STEM център проф. Найден Шиваров. Повече на стр. 2

11 000 ученици са в дуална форма

По проект ДОМИНО-2 предстои моделът да бъде анализиран допълнително за подобряване на неговата ефективност

Около 11 000 ученици и над 720 фирми са включени в дуална форма на обучение към момента. Това съобщи ръководителят на програмата ДОМИНО-2 Полина Златарска по време на форум „Професионално и дуално: Образование+“, посветен на проблемите и перспективите пред професионалното и дуалното обучение, съобщава Пресцентърът на МОН.

В топ 10 на професиите в дуалното обучение според броя на договорите в XI и XII клас са електротехник, техник по транспортна техника, мехатроника, икономист, машинен техник, техник на енергийни съоръжения и инсталации, техник по дървообработване, ресторантьор и техник на компютърни системи. „Най-сериозна е нуждата от кадри в тези професии“, пояснява Златарска.

Тя откроява основните фактори за успех при дуалния модел – ориентиране на обучението към нуждите на местната икономика, качествена подготовка на учениците, активно участие на работодателите, но и достатъчно време за обучение в реалната работна среда.

„Опитът на държави като Швейцария, Австрия, Германия и Словакия, както и на наши съседни като Румъния и Сърбия показва, че колкото по-голяма е продължителността на обучението във фирмите, толкова по-голяма е възвръщаемостта на инвестицията за работодателите“, казва Златарска. И уточнява, че по ДОМИНО-2 предстои да бъде анализиран допълнително моделът у нас за подобряване на неговата ефективност.

При откриването на форума заместник-министърът на образованието и науката проф. д-р инж. Сеня Терзиева-Желязкова посочи, че очакванията за подготовка на кадри нарастват лавинообразно във всички региони на страната. „Там, където липсват специалисти, трудно се привличат инвестиции“, посочва тя.

По думите ѝ бизнесът ежедневно идентифицира различни потребности, на които образователната система трудно успява да отговори в необходимата степен. Именно затова според нея подобни форуми са важни за намирането на устойчиви решения за развитие на дуалното обучение, включително и във висшето образование.

На стр. 3

Започва конкурсът за наградите „Питагор“

До 1 септември 2026 г. ще се приемат кандидатури за участие в конкурса за наградите за принос в науката „Питагор 2026“ на Министерството на образованието и науката. Това става ясно от проект на Заповед за утвърждаване на регламент и формуляри за кандидатстване в конкурс за Националните награди за наука „Питагор“ 2026 г., публикуван на интернет страницата на МОН.

Инициативата е учредена през 2004 г. и през годините се утвърждава като най-авторитетното и престижно национално отличие за съществен принос към развитието и популяризирането на българската наука.

И тази година ще бъдат връчени призове в осем категории. Това са Голяма награда „Питагор“ за цялостен научен принос; награда за утвърден учен в областта на природните и инженерните науки; за млад учен в областта на природните и инженерните науки; за утвърден учен в областта на науките за живота и медицината; за млад учен в областта на науките за живота и медицината; за утвърден учен в областта на социалните и хуманитарните науки; за млад учен в областта на социалните и хуманитарните науки и за комуникация на наука.

Връчването на наградите ще се проведе на официална церемония през октомври 2026 г. в чест на Деня на народните будители. Голямата награда „Питагор“ включва грамота, статуетка „Питагор“ и парична награда в размер на 8000 евро. Останалите призове включват грамота, плакет „Питагор“ и парична награда в размер на 5000 евро.

Документите се подават едновременно на следните електронни адреси: e.foteva@mon.bg, m.stancheva@mon.bg и nauka@mon.bg. Постъпилите кандидатури се разглеждат от жури, което определя до три номинации във всяка от осемте категории и предлага носители за 2026 г. с доклад до министъра на образованието и науката.

Съставът на журито и носителите на награди в отделните категории се определят със заповед на министъра на образованието и науката и се публикуват на електронната страница на МОН след провеждането на официалната церемония по награждаване. АЗ·БУКИ

МОН: Няма да остане необезпечен училищен разход

На 5 и на 8 юни по сметките на държавните училища са преведени над 1 000 000 евро. Създадена е организация в Министерството на образованието и науката, така че всеки допълнителен разход, който имат тези образователни институции, се заявява и обезпечава своевременно, съобщава Пресцентърът на МОН.

От Министерството припомнят, че предвид ситуацията с държавния бю-

джет е въведена временна мярка, която обхваща и държавните училища. Тя засяга около 250 държавни образователни институции, което е около 10% от всички училища в системата.

Мярката се отнася до налични към момента неизползвани лимити в Системата за електронни бюджетни плащания и е част от общия механизъм за управление на публичните средства в условията на все още неприет държавен бюджет.

Месечните лимити ще продължат да се превеждат ежемесечно към образователните институции, както и досега. По този начин държавата гарантира, че няма да остане месец без финансово обезпечение, отбелязват от МОН.

В условията на този режим няма да останат и необезпечени належащи плащания или такива по предвидени ремонти. При необходимост от допълнителни средства – извън издръжката им за конкретния

месец, училищата заявяват към МОН допълнително финансово обезпечаване на поети вече задължения по проекти, програми, договори и ремонтни дейности.

Министерството на образованието и науката ще направи всичко възможно, за да гарантира нормалното функциониране на училищата и те да бъдат финансово обезпечени и подкрепени. След приемането на държавния бюджет мярката ще бъде преустановена. **АЗБУКИ**

Как да подготвим учениците за бъдещето

„Днес сме в етап на дълбока концептуална промяна в образованието. Целта ни е да запазим силните страни на българската образователна система и същевременно да акцентираме върху критичното мислене, изграждането на компетентности и функционалната грамотност.“ Това каза заместник-министърът на образованието и науката д-р Тания Панчева по време на Green Transition Forum в София, съобщава Пресцентърът на МОН.

Тя участва в откриващата част на панела „Образованието на бъдещето – как да обучаваме за свят, който все още не съществува“ заедно с министъра на националното образование на Полша Барбара Новачка. Преди това те проведеха среща, на която обсъдиха промените в учебните програми в двете страни, насочени към развитие на умения и компетентности, както и възможностите за бъдещо сътрудничество.

Зам.-министър Панчева представи пред гостите на форума част от политиките на МОН, насочени към олекотяване на учебното съдържание, както и разработените концепции за различните предмети. Тя припомни, че предстои съставянето на новите учебни програми, за което МОН получава подкрепа от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). „В центъра на тази промяна стои подготовката на днешните ученици за бъдеще, което ще изисква непрекъснато учене, адаптивност и готовност за нови предизвикателства“, каза заместник-министър Панчева.

Тя изтъкна, че новият компетентностен подход в обучението изисква и нова образователна среда, която да насърчава ученето чрез практика, изследване и решаване на реални проблеми. Затова по Плана за възстановяване и устойчивост се изграждат STEM центрове във всички училища в България.

Панчева представи и концепцията на МОН за внедряване на изкуствения интелект в образователната система. „Изкуственият интелект може да бъде инструмент, който дава добавена стойност към учебния процес. Но в неговата основа винаги стоят учителят, човешкото мислене, креативността“, отбеляза заместник-министър Панчева.

Акцент в изказването ѝ бяха и проектите на МОН за дигитална трансформация на училищното образование, включващи надграждането на платформата „Дигитална раница“ с нови функционалности, както и допълнителни обучения на ученици и учители. Заместник-министърът запозна гостите на форума и с реформата в професионалното образование, като отбеляза, че от следващата учебна година приемът ще се осъществява по изцяло обновен Списък на професиите.

Във форума онлайн се включи директорът на дирекция „Образование и умения“ в ОИСР и създател на изследването PISA Андреас Шлайхер. **АЗБУКИ**

STEM средата в София се разраства

Новият модерен изследователски център в 157. ГИЧЕ „Сесар Вайехо“ насърчава любопитството, активното учене и иновациите

Снимка Олег Попов

Зина СОКОЛОВА

Както обичам да казвам в последно време, днес е добър ден за българския STEM.“ С тези думи приветства откриването на STEM центъра по природни науки в столичната 157. гимназия с изучаване на чужд език „Сесар Вайехо“ проф. д-р Найдено Шиваров, ръководител на Националния STEM център. Той изрази задоволството си от това, което споделя директорката на гимназията инж. Елена Георгиева в разговора им преди официалното откриване на новата технологична среда – че STEM центърът се ползва от началото на учебната година.

„И това е основната цел – този STEM център, както и изградените във всяко училище наистина да бъдат отворени максимално към учениците и те да придобиват в тях така необходимите им практически умения, които са всъщност уменията на утрешния ден“, отбеляза проф. Шиваров.

Той подчерта още, че живеем в динамично развиващо се време и сегашните ученици трябва да имат повече от една професия, за да може наистина да си намират добра работа и да живеят достоен живот.

„Проектът за изграждането на STEM центрове в българските училища по Плана за възстановяване и устойчивост на Министерството на образованието и науката е един от най-успешно реализираните проекти, по който към момента вече има изградени над 2200 училищни центъра, три регионални и предстои откриването на Националния STEM център“, допълни още проф. Шиваров.

Като представители на МОН в България, екипът на Националния STEM е поканен от Европейската STEM коалиция, за да представи страната ни като много добър пример.

„Защото с тези две хиляди и двеста училищни, три регионални и национален център се затваря цялата STEM екосистема и се дава равен достъп на всички ученици, учители, млади учени, докторанти и студенти до така необходимите им нови съвременни знания“, подчерта проф. Шиваров.

Той благодари на екипа на 157. ГИЧЕ за съвместното сътрудничество. И подчерта, че знае през какви трудности е минал всеки директор заедно със своя екип, колко извънреден труд е положил, за да се получат такива добри STEM центрове.

„В последно време виждам, че всеки STEM център е инди-

видуален и има нещо ново, нещо различно. Тук също виждам някои неща, които много ми харесват“, подчерта професорът.

„Откриваме нашия STEM център – мястото, което ще се срещат знанието и младостта, дръзновението и мечтите. Тук нашите ученици не само ще учат чрез опит и практически умения, но ще могат и да мечтаят“, каза при откриването директорката инж. Елена Георгиева.

Тя отбеляза, че в новия център ученици и учители разполагат със съвременна лаборатория, оборудвана с най-модерните техники и препарати. Има пространства за дискусии и за представяне на идеи.

„Обединихме се около идеята, че ни е необходим STEM център по природни науки. Това беше много важно за нас, тъй като профилираме ученици в областта на природните науки във втори гимназиален етап. Успяхме да ремонтираме обзаведено пространство и още в началото на тази учебна година то вече се използва. Вече почти 9 месеца използваме лабораторията, която окончателно е обзаведена с цялата необходима апаратура за опити по физика, химия и биология“, обясни още инж. Георгиева.

Тя подчерта още, новият център не е просто съвкупност от лаборатории и оборудване, в които са вложени 185 900,69 евро. А пространство за образование, което вдъхновява, за знание, което се съпреживява. И подкрепя мисията на училището не просто да подготвя ученици, а да изгражда мислещи, търсещи и създаващи личности.

„В света, който се изменя с изумителна скорост, нашата отговорност е не само да следваме промените, а да подготвяме младите хора за професиите на бъдещето, да им дадем увереност да задават въпроси, смелост да търсят отговори, и свобода да грешат. Днес нашите ученици посрещнаха официалното откриване на нашия STEM център с отбелязване на Световния ден на океаните – 8 юни. Можете да видите техните проекти. Заедно със своите учители те проучиха и описаха най-големите хищници на океана“, заяви още директорката на 157. ГИЧЕ „Сесар Вайехо“.

Инж. Елена Георгиева благодари и на колегите си за това, че не се страхуват от предизвикателствата, че работят в името на изграждането и развитието на учениците. И не пестят време и сили да подкрепят тяхната реализация по най-добрия начин.

При откриването на STEM центъра ученици от X и XI клас представиха пред гостите възможностите на новата лаборатория, като под ръководството на своите учители направиха опити по химия.

Диалог за висшето образование

Министър Вълчев обсъди с ректорите развитието на сектора

Снимка Пресцентър на МОН

Министър Вълчев постави фокус върху подготовката на бъдещите учители

Политиката за повишаване качеството на висшето образование трябва да бъде продължена. Това каза министърът на образованието и науката проф. Георги Вълчев на среща с ректорите на висшите училища, съобщава Пресцентърът на МОН.

Той представи пред тях част от приоритетите в сектора и заяви готовност за диалог по всички въпроси с висшите училища. „Системата на висшето образование е една от най-реформирани и това се оценява както с вътрешни, така и с външни инструменти“, посочи министърът. По думите му МОН ще продължи да насърчава научноизследователската дейност, а образованието ще остане приоритет за правителството въпреки сложната бюджетна ситуация.

Министър Вълчев постави фокус върху подготовката на бъдещите учители и призова ръководителите на висшите училища да не правят компромиси с недобре подготвени студенти в това поприще. „Това е ключово за качеството не само на средното образование, но и на висшето“, изтъкна проф. Вълчев.

На срещата бяха обсъдени мерки за облекчаване на процедурите за привличане на чуждестранни студенти, както и продължаването на програмите за ремонт на общежития. Министър Вълчев посочи, че МОН не планира целенасочена политика за намаляване срока на

бакалавърските програми от 4 на 3 години, но висшите училища могат да направят такава промяна по определени специалности, ако я считат за целесъобразна.

В срещата участваха и заместник-министрите на образованието и науката проф. Сения Терзиева и акад. Николай Витанов, Георги Балджиев – началник на кабинета на министъра, и Соня Кръстанова – директор на дирекция „Финанси“ в МОН.

Междувременно по предложение на държавните висши училища и научните организации Министерският съвет утвърди таксите, които ще заплащат студенти и докторанти в редовна и задочна форма на обучение в държавните висши училища и научните организации през академичната 2026/2027 г., съобщава Министерският съвет. Утвърдените такси ще обхванат над 147 000 студенти и докторанти в редовна и задочна форма на обучение.

Средният размер на годишната такса за обучение на студенти в държавните висши училища ще бъде 545 евро, а средният размер на таксата за кандидатстване – 40 евро.

За докторанти в държавните висши училища средната годишна такса ще бъде 1130 евро, като средният размер на таксата за кандидатстването им ще е 130 евро.

Средният размер на таксата за кандидатстване в научните организации ще е 25 евро. Средната такса за обучение на докторанти в тях ще е 435 евро. **АЗБУКИ**

Бъдещи инженери и програмисти мерят сили в Robo Challenge Burgas

Дона МИТЕВА

Robo Challenge Burgas 2026 събра във фойето на Медицинския факултет на Бургаския държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“ ученици от VIII до XII клас от различни училища в региона, които имат сериозен интерес към роботиката, програмирането и съвременните технологии.

Младите хора показаха знания, технически умения и креативност в пет състезателни категории. Те мериха сили в дисциплините „LEGO минисумо“, „LEGO следене на линия“, „Иновативни решения“, „Минисумо“ и „Следене на линия“.

При откриването на надпреварата ректорът на Бургаския държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“ проф. Сотир Сотиров подчерта значението на подобни инициативи за насърчаване на интереса към инженерните науки от ученическа възраст.

Сред гостите на събитието беше и Валентина Камалиева, началник на Регионалното управление на образованието – Бургас. „Подобни инициативи дават възможност на учениците да развиват практически умения, да работят в екип и да разгърнат своя потенциал“, заяви тя.

Robo Challenge Burgas 2026 за пореден път показва, че интересът към роботиката, програмирането и инженерните науки сред младите хора продължава

Снимка БДУ „Проф. д-р Асен Златаров“

да расте. Състезанието се проведе с подкрепата на Община Бургас, Бургаския държавен университет, ЦПЛР – Бургас, „Технологика“ АД и Националната програма „Образование с наука“.

След награждаването бяха връчени сертификати на успешно завършилите курса по роботика към Университета, реализиран по Националната програма „Образование с наука“. През учебната година през обучението са преминали 38 ученици, които заявяват желание да продължат развитието си в сферата на роботиката и инженерните технологии.

Кампания на Института за български език – БАН и в. „Аз-буки“

За новата реалност цифрова граница

Атанаска АТАНАСОВА*

В динамичния свят, в който живеем, действителността непрекъснато се променя, което изправя всички ни пред нови реалности. През последните месеци все по-често се обсъждаме с новата реалност *цифрова граница*. Независимо че често се говори и пише за нея, голяма част от нас не са наясно какво точно се крие зад това словосъчетание.

Цифровата граница всъщност е нов вид граничен контрол, който от 10 април 2026 г. функционира пълноценно в държавите от ЕС (с изключение на Ирландия и Кипър) и още няколко европейски държави (Норвегия, Исландия, Швейцария и Лихтенщайн, които не са членове на ЕС, но са част от Шенгенското пространство). Съгласно новия режим пътниците от страни извън ЕС и посочените по-горе държави при краткосрочен престой (до 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период) трябва да се самоидентифицират на автоматизирани терминали, като въведат номера на паспорта си и предоставят биометрични данни (пръстови отпечатъци и лицево изображение). Събраната от терминалите цифрова информация се съхранява в цифров профил, като по този начин се цели да се ускори граничният контрол, да се подобри граничната сигурност, да се открие по-лесно престой над разрешения срок и да се ограничи нередовната миграция.

Освен словосъчетанието *цифрова граница* за назоваване на новата система за влизане/излизане (Entry/Exit System (EES) в държавите от ЕС, Норвегия, Исландия, Швейцария и Лихтенщайн се използва и *дигитална граница*.

*Д-р Симеон Стефанов е главен асистент в Института за български език „Проф. Любомир Ан-дрейчин“ към Българската академия на науките.

11 000 ученици са в дуална форма

От стр. 1

В рамките на форума бяха представени успешни практики и анализи от експерти и представители на образователните институции и бизнеса. Участниците се обединяват около мнението, че изкуственият интелект и технологичният напредък променят и търсенето на професии. Нараства нуждата от специалисти в области като електротехника, мехатроника и услугите, което изисква и промяна в обществените нагласи към професионалното образование като път към успешна реализация.

Директорът на дирекция „Професионално образование и обучение“ в МОН Ваня Тивидошева отбелязва, че професионалното обучение дава много възможности на младите хора, защото освен средно образование им осигурява и професионална квалификация. Тя подчерта, че актуализирането на учебните програми ще помогне учениците да бъдат по-добре подготвени за изискванията на работодателите.

Ваня Тивидошева каза, че с уеднаквяването на учебното съдържание между дневната и дуалната форма на обучение се улеснява преминаването на ученици към обучение чрез работа след X клас. По проекта „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ се провеждат и обучения на наставници, които имат ключова роля за качествената подготовка на учениците в реална работна среда.

В рамките на форума директори на професионални гимназии споделиха своя опит от прилагането на дуалния модел. От ПГЕЕ „Капитан Петко войвода“ в Кърджали работят с 12 фирми и отчитат все по-нарастващо доверие от страна на родителите, които вече добре познават възможностите на модела.

В ПГТЕ „Хенри Форд“ близо половината от приема е в дуална форма. При тях работят 13 методизи, които ежедневно посещават фирмите и подпомагат учениците по време на практическото им обучение.

Изпълнителният директор на Швейцарско-българската търговска камара Васил Радойновски представи анализ на ресурсите и капацитета на дуалното обучение в различните региони на страната. **АЗБУКИ**

В Езиковата в Сливен ще се изучава и гръцки език

Фондация „Езиковата – Сливен“ връчи първите си стипендии на ученици, отличени в конкурса „Моята гимназия на 50. А сега накъде?“

Росица НИКОЛОВА

За първи път в Профилираната гимназия с преподаване на западни езици „Захарий Стоянов“ в Сливен ще се изучава гръцки език, съобщи директорката Ефросина Кисова. В страната няма училище с подобен профил, което да осигурява подготовка по съвременен гръцки, допълни тя.

„Решението ни е продиктувано от нуждите на пазара. Гръцки фирми отдавна са в икономиката на страната ни, включително и в Сливенска област. Има търсене на служители и специалисти с този език. Новата възможност, която предоставя нашето училище, предизвиква интерес“, коментира още директорката.

В приема за учебната 2026/2027 година са обявени пет паралелки с по 26 ученици. Една от тях е с първи език английски и втори – гръцки. Останалите са комбинация от немски, испански и английски като първи или втори език.

Обявяването на новия прием бе част от събитията, посветени на няколко празнични годишнини за ПГПЗЕ „Захарий Стоянов“. Тържествата преминаха през последните няколко месеца с код „55 – 35 – 5“. Гимназията чества 55-годишнината си и половин век от завършването на първия ѝ випуск, ученическият театър отбелязва 35-и рожден ден, а алумни общността от фондация „Езиковата – Сливен“ отпразнува своите 5-звездни години в полза на любимото училище.

За първи път зрелостниците бяха изпратени не само от учители, родители и близки, а и от порасналите някогашни ученици на 50+ и повече години. Гимназисти от випуск 1976 връчиха на всички завършващи т.г. позлатени почетни значки, изработени от монетния двор на БНБ. Фондацията връчи и първите си стипендии на отличени ученици в конкурса „Моята гимназия на 50. А сега накъде?“. Средствата са от новосъздадения ѝ фонд „Будители Z“.

С ПГПЗЕ „Захарий Стоянов“ се сбогуваха 130 гимназисти от випуск 2026. Четиридесет от тях завършиха с отличие, а в бележниците на деветима няма други оценки, освен шестци.

Юбилейният 50-и випуск на гимназията се сбогува с любимото училище. Идва ред на новото попълнение осмоласници, някои от които ще изучават и гръцки език

„Зелено четене“ с шест спирки за шестото издание

Тази година Националната кампания е с акцент върху детската литература и започва на 13 юни в Казанлък, а финалът е на 28 в София

Стефа МАРИНОВА

С акцент върху детската литература шестото издание на Националната кампания „Зелено четене“ започва на 13 юни. Инициативата ще премине през шест града: Казанлък (13 юни), Свищов (14 юни), Разград (20 юни), Варна (21 юни), Пазарджик (27 юни) и София (28 юни). Стоотици творби на съвременни български автори изненадващо ще открият новите си читатели в паркове и градини. Традиционно кампанията се провежда под мотото „Книгите сами ни намират“, а ценен ресурс за реализацията ѝ са доброволците във всеки град.

Национално издателство „Аз-буки“ е медиен партньор на събитието.

Кампанията цели да популяризира четенето на съвременна българска литература на обществени места и сред природата. Инициативата е дарителска, като в нея любими български автори и водещи издателства предоставят безвъзмездно свои книги за „Зелено четене“. Всяка от тях носи и отличително наименование – „книгодар“ (в множествено число „книгодари“). Думата подчертава дарителския елемент в кампанията. Тя е специфична за нея, защото съдържа призива към читателите, след като прочетат намерената книга, да я подарят.

Шестото издание на кампанията неслучайно се провежда в месеца на детето. „Вярвам, че децата трябва да имат по-широк достъп до качествена литература. Затова в програмата са включени повече детски книги, дарени от български автори и водещи издателства в страната. Наред с това инициативата не само насърчава четенето, но и спомага за изграждането на редица ценности у децата“, казва инициаторът на кампанията Надежда Динева и автор на романа „Орденът на скорпионите“. Желанието ѝ е чрез „Зелено четене“ децата да се научат да ценят и опазват околната среда, да се включват в доброволчески инициативи и да бъдат част от различни общности чрез участието си в културни събития.

Създавателката на кампанията е подготвила и нови изненади за по-големите любители на книгите. „В някои от книгодарите те ще открият лични писма със специални послания от мен. Надявам се тези думи да ги докоснат, вдъхновят и подкрепят в подходящия момент, напомняйки им колко важни са доброто, вярата и надеждата“, разкрива събеседничката ми.

Допълва, че всяка книга е съпътствана от отличителни книгоразделители и специалния символ на „Зелено четене“. Чрез тях всеки ще получи информация за инициативата и насоки какво следва да направи. След откриване на книгодарите новите им притежатели публикуват във фейсбук групата „Зелено четене“ снимка на книгата, като отбелязват #книгодар. „За да продължи доброто, призоваваме книгодарите да бъдат подарени, след като бъдат прочетени, за да зарадват още читатели“, казва Динева.

Сред участващите заглавия са книгите на Виктория Бешлийска, Костадина Костова, Мария Пеева, Георги Връбчев, Емилия Павлова, автобиографията на Христо Стойков. От детските книги са „Вълшебните обувки на Кая“, издадена от Издателство „Аз-буки“, „Тайната на Странджа“, „Бандата на професорите“, „Антарктида“, приключения на Лени Лемън, книжки на Х. К. Андерсен, детски азбучни букварчета и стихове за деца.

Хоризонтът на кампанията тази година е разширен с четири нови града – Казанлък, Свищов, Разград и Пазарджик. „От една страна, през годините получавам множество запитвания от читатели от различни краища на страната. От друга – стремежът ми е инициативата да обхваща възможно най-широка територия, като градовете са разположени в различни региони на България, а не са съсредоточени само в Северна или в Южна България“, обяснява двигателят на „Зелено четене“.

Тя изказва благодарност на доброволците, които всяка година помагат книгодарите да намерят своите нови читатели. Тази година Динева наблюдава и засилен интерес от тяхна страна да разширят дейностите и да предложат повече от първоначално заложеното в кампанията. Освен туровете на книгодари те инициират литературни четения

и други местни културни събития, които допринасят за по-активното участие на общността. С четения се включват и детски градини и училища от цялата страна.

„Щастлива съм, че ръководители и директори на училища и библиотеки припознават каузата и с ентузиазъм и желание подкрепят дейностите в кампанията. За мен това е знак, че „Зелено четене“ не само изпълнява целите си, но и успешно надгражда своята мисия, като вдъхновява все повече хора да станат част от нея“, казва с усмивка събеседничката ми.

В Свищов като доброволци в кампанията участват ученици от Средно училище „Николай Катранов“. Учителката по български език и литература Елена Ангелова се включва с осмоласници, на които е класен ръководител. „Това е начин да стимулирам интереса на ученици към книгата, да популяризирам четенето и ползите от него. С участието ни в инициативата „Зелено четене“ ще общуваме и на по-различно, неангажиращо, ниво. Така ще се опознаем и обличим“, споделя тя пред „Аз-буки“. И добавя, че навярно ще се присъединят и петокласници, които са редовни участници в кампаниите на „Книговище“.

Ангелова има и идея за допълнително събитие с учениците, което да организират по повод кампанията. Тя ще прочете избрана от тях книга, която след това ще предаде на ученик, който, от своя страна, да я предаде на съученик или приятел. „В един момент ще се съберем и ще обсъдим какво ни е харесало, на какво ни е научила книгата, дали е отговорила на очакванията ни“, споделя учителката.

В Разград доброволци са деца, които се включват в школите на ЦПЛР – Център за ученическо техническо и научно творчество. Директорката Цветанка Русева споделя, че са сформирани два екипа с различни задачи.

Пет деца от клуб „Екотуризм“ ще сложат книгите в раниците си и ще обиколят през четири пункта в града, като началната и крайната точка са градският парк и центърът. „Те ще бъдат преносители на дарените книги и могат да бъдат наречени добродари“, посочва Русева.

От Центъра за ученическо техническо и научно творчество се грижат и за медийното отразяване на кампанията. Три деца от клуб „Репортери“ ще следват неотлъчно добродарите и ще ги снимат как поставят книгодарите. Младите журналисти ще интервюират и граждани относно литературата, която обичат да четат.

И тази година има изненада за онлайн участниците в кампанията, които ще имат шанса да спечелят Мистериозната кутия на „Зелено четене“ в томбола. В нея ще могат да се включат читатели от цялата страна. Условието за участие в томболата за мистериозната кутия могат да бъдат намерени на страниците на кампанията в социалните мрежи.

Интервюто взе
Венцислав ГЕНКОВ

– Г-жо Милева, каква е Вашата оценка за качеството на образованието в област Шумен?

– Всеки трябва да се стреми към по-добър резултат в работата си. В областта има много добри учители, които постигат впечатляващи резултати. Това са колеги, които в максимална степен успяват да отговорят на потребностите и на възможностите на своите ученици и да ги подготвят на много високо ниво.

Но не можем да не отчетем и факта, че има училища, в които е необходимо по-целенасочено да се работи с децата, да се търсят по-ефективни подходи за достигане до тях, да се предизвика интересът им и по този начин да се постигне по-добрият резултат.

Всяко дете има различни способности, различни интереси и различно темпо на развитие. Успешният учител е този, който успява да съчетае изискванията на учебната програма с индивидуалните потребности на ученика.

– Къде според Вас има най-голяма нужда от подобрене?

– В училища, в които учениците имат ниски резултати и в процеса на вътрешното оценяване, и на изпитите от националните външни оценявания, и на държавните зрелостни изпити. Необходимо е да се прилага индивидуален подход, да се осъществява системно подкрепа на учениците, предвидена в нормативната ни уредба. Необходимо е и оптимално да се използват възможностите на националните програми и проекти.

Например една от дейностите по проект „Успех за теб“ е ориентирана именно към обучение за подпомагане на учениците за постигане на очакваните резултати от обучението по български език и литература и по математика. При изпълнението на тази дейност е важно учителят да осъществи методически целесъобразен подбор на темите и на учебното съдържание по всяка от тях. Работата в малки групи – в случая с проект „Успех за теб“ групите са средно с по пет ученици, осигурява възможност за индивидуализиране на задачите.

Именно индивидуалният подход е ключът към по-добрите резултати.

– Трудно ли е това да се постигне на практика?

– Не е лесно, но е необходимо. Затова се ориентираме към провеждане на индивидуални методически срещи с директори, заместник-директори и учители или организираме провеждането на такива срещи в малки групи педагогически специалисти.

Стремим се да подкрепяме колегите, в т.ч. като обсъждаме конкретни ситуации и търсим оптимални решения. Важно е всеки педагогически специалист да бъде подкрепян в работата си.

– Кои добри практики бихте посочили като пример за региона?

– Мога да посоча провеждането на майсторски класове по Националната програма „Квалификация на педагогическите специалисти“. Проведени са пет майсторски класа за учители по български език и литература от различните образователни етапи, работихме съвместно с директора на Департамента за информация, квалификация и продължаващо образование във Варна.

Ръководители на майсторските класове бяха учители в начален етап и по български език и литература. Участващите оцениха не само съдържанието на обученията, но и възможността те да се проведат в реална училищна среда.

Изключително ценно е, че тези майсторски класове формираха устойчива професионална общност, ориентирана към сътрудничество и обмен на добри практики при работата с ученици билингви.

– Какво ново предстои в професионалното образование в региона?

– За новата учебна година е предвидено в Средно училище „Панайот Волов“ в Шумен да бъде разкрита специалност „Роботика“. Това е нова професия за областта и е стъпка

Светлана Милева, началник на РУО – Шумен:

Образованието е дългосрочна инвестиция

Въпреки трудностите за организиране на дуална форма на обучение не се отказваме и продължаваме да търсим решения

Снимка: Личен архив

Светлана Милева е началник на Регионалното управление на образованието в Шумен от 2015 г. Магистър е по специалността „Български език и литература и руски език“ във Висшия педагогически институт в Шумен. Носител е на първа професионално квалификационна степен.

През 1995 г. е назначена в Регионалното управление на образованието – Шумен, като старши експерт по български език и литература, а през 2009 г. – за началник на отдел „Организационно-методическа дейност и контрол“. През периода 2010 – 2014 г. работи и като хоноруван асистент в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

ново оборудване. С това не само са подобре- ни условията за обучение, но са създадени предпоставки и за повишаване интереса на учениците към училището.

– Каква е ролята на STEM средата в съвременното образование?

– STEM средата променя начина, по който се преподава и учи. Тя насърчава проектно базираното учене и превръща учениците от пасивни слушатели в активни изследователи. В този смисъл допринася учебният процес да бъде по-ангажиращ за учениците.

Но за да бъде ефективно използвана STEM средата, е необходимо учителите да бъдат подготвени. Затова паралелно с изграждането на STEM центрове започнаха обучения за педагогическите специалисти за работа в STEM среда.

– Кои са най-важните инфраструктурни проекти в региона в момента?

– Най-значимите са свързани с разширяването на базите на две училища в Шумен – СУ „Сава Доброплодни“ и Трето ОУ „Димитър Благоев“.

След приключването на тези проекти и в двете училища ще бъде осигурен едносменен режим на обучение.

– Недостигът на учители остава сред най-сериозните проблеми в системата. Как изглежда ситуацията в област Шумен?

– Свободни места периодично се обявяват по различни учебни предмети и обикновено се проявява интерес. Но по-важният въпрос е нивото на компетентност на кандидатите. Директорите търсят не просто учител по учебен предмет. Те търсят добър учител.

Част от колегите, придобили право на пенсия, продължават да проявяват интерес към работата в училище и остават на учителски длъжности. Това помага на системата да запази ценен професионален опит.

– Как могат да бъдат привлечени повече млади хора към учителската професия?

– Най-важна е подкрепата. Младият учител трябва да почувства, че не е сам в класната стая. Той трябва да може да разчита както на по-опитните си колеги учители, така и на училищното ръководство. В този смисъл човешкото отношение и добрата работна среда са решаващи за задържането на младите специалисти.

– Какво е Вашето послание към образователната общност в област Шумен?

– Да продължим да работим заедно и да не губим вяра в смисъла на това, което правим. Образованието е дългосрочна инвестиция и резултатите невинаги се виждат веднага. Но когато подкрепяме учениците, учителите, училищните общности, ние инвестираме в бъдещето.

в посока към професиите на бъдещето. Решението е внимателно обмислено. От една страна, в училището са изпълнени всички нормативни изисквания относно обучението по тази специалност. От друга страна, над 8 години в това училище функционират клубове по роботика с впечатляваща дейност.

Разбира се, бихме искали да се предлагат повече нови специалности на завършващите основно образование. След като направихме стъпка в тази посока, се надявам, че през следващите години ще успеем да разширим възможностите пред седмоласниците, като, разбира се, отчитаме потребностите на пазара на труда.

– Бизнесът често настоява за по-тясна връзка между образованието и пазара на труда. Как работите в тази посока?

– В срещите с работодателите коментираме въпроси, които по своята същност са сериозно предизвикателство към бизнеса, например дуалната форма на обучение. Бизнесът има потребност от добре подготвени кадри, но когато става въпрос за дуална форма на обучение, често се оказва трудно да бъдат осигурени достатъчно работни места за всички ученици от една паралелка.

На този етап решението на проблема е следното – училище организира обучение в дуална форма в половин паралелка и при необходимост сключва договор не с една, а с няколко различни фирми. Въпреки трудностите за организиране на дуална форма на обучение, не се отказваме и продължаваме да търсим решения.

Когато коментираме връзката между образованието и пазара на труда, трябва да уточня, че се съобразяваме със становищата на кметовете относно стратегиите, прогнозите, програмите и плановите за развитие на съответната община.

– Към кои професии учениците проявяват най-голям интерес?

– Почти за всяка професия има интерес от

групи ученици. За настоящата учебна година голям интерес от миналогодишните седмоласници беше проявен към професиите интериорен дизайнер, строителен техник, финансист, икономист, танцьор, графичен дизайнер. Кандидатстващите виждат добра перспектива за реализация по тези професии както в региона, така и в страната.

– Как се определя балансът между профилираното и професионалното образование?

– При определянето на държавния план-прием се съобразяваме с параметрите, зададени от Министерството на образованието и науката. За следващата учебна година професионалните паралелки в област Шумен са малко под 50% от общия брой.

Стремим се да запазим баланса между интересите на учениците, потребностите на бизнеса и възможностите на образователната система.

– Предстои националното външно оценяване след VII клас. Какво бихте казали на учениците и техните родители?

– Бих посъветвала и учениците, и родителите им да запазят спокойствие, защото всяко дете е полагало усилия през тези седем години и сега е моментът да покаже резултатите от своя труд. Освен това съветът ми към седмоласниците е да използват максимално времето на изпита, да работят внимателно, да проверят отговорите си. И да вярват в собствените си възможности. Увереността е изключително важна.

– Как се промени материалната база на училищата през последните години?

– Промяната е видима и съществена. Благодарение на средствата по Националния план за възстановяване и устойчивост, както и на различни проекти и национални програми училищата успяха да модернизират своята база.

Изградени са вече STEM центрове, обновени са класни стаи и кабинети, закупено е

Празник на духовността в село Крушовица

ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ отбелязва 160 години от своето основаване

Стела МАРИНОВА

В плевенското село Крушовица 24 май се чества не само като Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. Тази година училището в населеното място – ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, отбелязва 160 години от своето основаване. На същата дата и Детската градина „Цано Велчев“ в Крушовица отпразнува 80-годишнина.

„Работим изключително добре с местната детска градина и нейната директорка Вероника Иванова. За пореден път се събрахме заедно и превърнахме деня в празник на духовността в селото“, споделя пред „Азбуки“ директорката на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ Кристина Тодорова.

Народното читалище „Развитие“ е домакин на празника по случай юбилея на училището. Сред гостите са началникът на Регионалното управление на образованието – Плевен, Албена Тотева, кметът на община Долни Дъбник Иван Ветов, председателят на Общинския съвет Лена Богданова, кметът на малкото населено място Методи Недялков. Училището получи и поздравителен адрес от името на областния управител Иван Петков, който изразява подкрепа към делото на местните просветители.

Началникът на РУО – Плевен, връчи на директорката Кристина Тодорова плакет с признание за плодотворна съвместна работа и изрази възхищение към екипите и ръководствата на училището и на детската градина. Албена Тотева ги призова да продължават да бъдат все така креативни, успешни и устремени напред.

Пъстрата програма започва с тържествено издигане на националното и на училищното знаме. В концерта, който продължава над час и половина, с различни изяви своя талант показват децата от всеки клас.

Сред акцентите в програмата е артистичното представяне на част от четвъртокласниците, които пренасят гостите в миналото. Част от декора са чинове, които са на повече от 100 години и които училището грижливо съхранява с гордост. „Идеята беше да покажем на съвременната аудитория как е преминавало обучението в миналото“, отбелязва събеседничката ми.

Планирано е през летните месеци да се обособи и стая, която да събере на едно място ценните експонати на училището. Там ще бъдат поставени и летописните книги, албуми, орденът „Кирил и Методий“ – I степен, който школото получава по случай своята 100-годишнина през 1966 г. Така всеки ученик и общността в Крушовица ще знае повече за просветната дейност в мястото, в което живее.

Училището и детската градина в село Крушовица не само споделят общ празник. Те често работят заедно. „За всяка инициатива, мероприятие, концерт се събираме заедно. Държим да пазим традициите в селото, и отбелязваме заедно повечето празници“, посочва събеседничката ми.

Дава пример, че пресъздават обичая лаза-руване, като се събират и обикалят селото, преминавайки през кметството, читалището, магазините, домовете на хората. А яйцата за Великден боядисват в детската градина. Правят и съвместен концерт за великденските празници в читалището.

ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ е единственото училище в населеното място, като всички деца са местни. „Полагаме усилия да привлечем всяко дете от селото да учи при нас. Плевен е наблизо и се борим за всяко дете. Това ни задължава да предлагаме високо качество, за да можем да убедим родителите да запишат децата си в Крушовица,

Снимки ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – с. Крушовица

Екипът на училището се стреми обучението да е ползотворно за децата

Кристина Тодорова,
директор

а не в града“, казва директорката.

В школото са сформирани пет паралелки,

като V и VI клас са слята паралелка, третокласниците също са слети с II клас.

Паралелките са маломерни, като се дофинансират от Община Долни Дъбник. „Благодарни сме на Общината, че ни подкрепя и продължаваме да съществуваме“, подчертава Тодорова.

Всеки ученик е обхванат от целодневно обучение. Така и родителите са спокойни, че децата им са в сигурни ръце през целия ден. Училищният екип получава пълна подкрепа от тях.

„Вратите ни са отворени по всяко време. Родителите идват, когато имат въпроси. На разположение са и учители, и медиатори, и аз“, подчертава директорката.

В продължение на две години училището работи по процедура на Центъра за образо-

вателна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, като залагат на работата с родители. Сформират родителски инициативи и клубове. И тяхната дейност продължават и отвъд проекта.

Директората дава пример, че миналата година провеждат пролетен карнавал на етносите. Очакванията на колектива са надминати. На празника се събират осем училища и детски градини от общината, а накрая си обещават събитието да се превърне в традиционно. Миналата година финансирането е по процедурата, а тази пролет карнавалът се реализира със собствени средства и с подкрепа на Общината.

„Той се превърна в нещо повече от концерт. Отправяме послание, че различията не ни разделят, а ни обогатяват. Работим в мултикултурна среда – имаме българско, ромско, турско и влашко население. Идеята ни е да обединяваме децата. Ние сме хората, които трябва да ги научим, че трябва да живеем заедно и че заедно можем повече“, обяснява събеседничката ми.

По процедурата провеждат и Ден на отворени врати. „Искахме всички жители на селото да опознаят отвътре училището. Отвън те виждат сграда, която не е ремонтирана, с частично сменена дограма, но не знаят как изглеждат нещата вътре. Условието в класните стаи са прекрасни“, казва Тодорова.

Училището разполага с два STEM кабинета, които са и класни стаи и се използват всеки ден, както и с три високотехнологични класни стаи. „Всеки клас разполага със съвременни средства. Всяко дете има достъп до таблет и лаптоп, всяка стая е оборудвана с интерактивен дисплей и съответния софтуер“, посочва директорката.

По националните програми на МОН са обособени стая за занимания по интереси, библиотечен кът, вътрешна площадка по безопасност на движението по пътищата. „Осигуряваме добра материална база за учениците. Кандидатстваме по всички проекти, на чиито критерии отговаряме, и всяка година ни одобряват поне един проект. Полагаме усилия да не изпускате възможности“, казва Тодорова.

Наскоро печелят и проект по Националната програма „България – образователни маршрути“ и през август десет деца ще имат възможност да отидат на петдневна екскурзия.

Кандидатствали са и за статут на иновативно училище. „Вече прилагаме иновативни практики“, отбелязва събеседничката ми. В час учителите залагат на проектно базирано обучение, бинарни уроци и интерактивни методи на преподаване.

„Стремим се да използваме всичко, което е ново и може да привлече вниманието на децата. Екипът е от млади и мотивирани специалисти. Насочвам ги да експериментират. Искаме обучението да бъде ползотворно за децата“, посочва директорката.

В школото работят 11 педагогически специалисти, двама медиатори и един помощник на учителя. Събеседничката ми подчертава, че екипът не се дели на педагогически и непедагогически. „Ние сме един отбор. Държим на екипната работа, защото така стават по-лесни нещата и резултатите са по-добри“, казва тя.

Миналата година последният възрастен преподавател в школото се пенсионира. Поради необходимостта от насоки тази учебна година учителката се връща отново в ролята на помощник на учителя и подпомага младите педагози.

Кристина Тодорова отбелязва, че медиаторите непрекъснато са сред децата и взаимодействат с родителите. „Те са ни от голяма помощ. Помогат на класните ръководители, включват се във всички дейности. Връщайки се назад във времето, не знам как сме се справяли без медиатори“, подчертава тя.

Началото на просветната дейност

За първи път в летописните книги за просветна дейност в село Крушовица, община Долни Дъбник, област Плевен, се споменава през 1856 г. Това става в частните домове на поп Динко, където заедно с него учителствал и Иван Самоковчанина. Следващите десетина години има сведения за още няколко къщи, в които се обучават ученици.

През 1866 г. се построява първото общо училище, в което годишно са се обучавали 50 – 60 деца. Толкова се обучават и днес в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“.

През 1882 г. се издига четирикласно школо, което задоволява нуждите на селото до 1922 г. През учебната 1920/1921 г. се открива и прогимназиален курс по инициатива на 23 родители, които оказват и финансова подкрепа. А през 1923 г. се построяват още две начални училища.

През 1934 г. на мястото на изградено през 1882 г. училище се вдига и сградата, която основното училище в село Крушовица обитава и сега. Тя е разширена през 1961 г. с четири класни стаи и две работилници, а през 1974 г. – и с още четири класни стаи, кухня и столова.

В този брой „Аз-буки“ представя Професионалната гимназия по селско стопанство „Никола Пушкиarov“ в Попово – училище, в което земеделието среща високите технологии. Сред модерни лаборатории, симулатори за управление на земеделска техника, автоматизирана оранжерия с ягоди и STEM център с VR очила и подкаст студио учениците се подготвят за професиите на бъдещето.

Как изглежда един Център за високи постижения за над 2 млн. лева, защо изкуственият интелект няма да замени хората в селското стопанство и как професионалното образование променя облика си, разказва директорката на училището инженер-агроном Теменуца Тодорова.

Диляна КОЧЕВА

ИЗкуственият интелект не може да прави пържоли. Винаги ще има нужда от хора, които да се занимават със селско стопанство“, разказва директорката на Професионалната гимназия по селско стопанство „Никола Пушкиarov“ в Попово инженер-агроном Теменуца Тодорова. Тя е човек, който говори за земеделие не като за професия от миналото, а като за една от най-важните професии на бъдещето. И ако някой все още си представя образованието по селско стопанство като остарели машини, прашни кабинети и учебници от друго време, посещението в Центъра за високи постижения към училището напълно променя тази представа.

Още с влизането в базата става ясно, че тук всичко е мислено с идея за модерно обучение и реална връзка с практиката. Центърът е изграден по проект, който започва през 2023 г., а официалното му откриване е на 22 април 2026 г. Навярно и сами се досещате, че датата е символично избрана, защото тогава се отбелязва Международният ден на Земята. „Целият ни екип беше единодушен, че точно тогава трябва да бъде откриването“, обяснява инж. Тодорова.

Проектът обаче далеч не приключва с новите сгради и оборудване. Напротив, идеята е да бъде надграждан и да се превърне в място за обучения, демонстрации и обмен на опит не само за ученици, но и за учители от цялата страна.

„Нашият център е свързан със земеделието и туризма. Предстои следваща фаза, в която тук ще се провеждат обучения, изнесени лагери, демонстрации и различни практически дейности“, обяснява директорката.

Първата спирка в обиколката е Демонстрационният център за механизация в аграрния сектор. В огромното закрито хале учениците работят с трактори и различен прикачен инвентар – плугове, култиватори, фрези. Вместо да чакат подходящ сезон или хубаво време, те упражняват агротехническите дейности целогодишно.

„Невинаги в рамките на учебната година може да се направи всичко на полето. Затова тук те могат да упражняват различните дейности на закрито. Един ученик например извършва фрезование в няколко посоки, след това идва следващият. Така всички преминават през отделните операции“, разказва инж. Тодорова.

Идеята за подобно хале идва след посещение в Германия по Програма „Еразъм+“. „Видяхме такъв център и много ни хареса. Смятаме, че е изключително полезно, защото учениците трябва да придобият реални практически умения“, добавя тя.

Думата „дигитализация“ се чува почти навсякъде по време на разговора ни с директорката инж. Теменуца Тодорова и

Снимки ПГСС „Никола Пушкиarov“ – Попово

В лабораторията по агроекология се правят тестове за нитрати, пестициди, качество на водата и въздуха

Инженер-агроном Теменуца Тодорова, директор

нейната заместничка – д-р Васка Белчовска-Неделчева. И двете са на мнение, че хората често не осъзнават колко технологично е съвременното земеделие.

„Всички професии които предлагаме, вече са изключително свързани с технологиите. Изкуственият интелект и дигитализацията вече са навлезли много сериозно и в този сектор“, казва инж. Тодорова.

Това се вижда в Лабораторния комплекс по растениевъдство, животновъдство и агро-екология. Пространствата приличат повече на университетски или научни лаборатории, отколкото на училищни кабинети.

В Лабораторията по растениевъдство учениците работят с високотехнологични микроскопи и специализирана апаратура за анализ на качеството на зърното.

„На момента излизат всички показатели – влага, gluten и останалите характеристики. Имаме техника, която според университетски преподаватели е на изключително високо ниво“, обяснява директорката.

В съседната лаборатория по агроекология се правят тестове за нитрати, пестициди, качество на водата и въздуха, шум и различни замърсители.

„Само се набобжда домати и веднага се вижда съдържанието и дали показателите са в норма, има ли остатъци от препарати. Учениците работят с реална техника и реални проби“, посочва тя.

Особено впечатляваща е подвижната лаборатория, която позволява изследвания директно на полето. „Можем да изследваме плътността на вредителите на място, без да носим пробите обратно в лабораторията“, казва инж. Тодорова. В Лабораторията по животновъдство учениците анализират качеството на млякото. Училището разполага със собствена ферма, а апаратурата измерва всички показатели на суровината.

„Някои ученици носят дори мляко от магазина, за да сравняват качествата. Това ги прави любопитни и ги кара да мислят“, споделя моята събеседничка. И отбелязва, че категорично новата база променя отношението на учениците към обучението.

„Няма как да не им харесва. Учат с много по-голям интерес. И родителите, когато видят къде учат децата им, също гледат по различен начин на професионалното образование“, коментира тя.

Истинска гордост за училището е автоматизираната оранжерия с ягоди. Растенията се отглеждат върху кокосов субстрат, а хранителните вещества се подават чрез капкова система.

„Учениците заедно с учител агроном се грижат за растенията. В този субстрат няма хранителни вещества и всичко трябва да се подава автоматизирано“, посочва директорката.

В оранжерията вече има първи плодове от ягоди. Директорката разказва как през миналата година учениците сами брели и опитвали плодовете по време на производствената практика.

„Бяха изключително доволни. Това е смисълът – да виждат резултата от собствените си труд“, обяснява моята събеседничка.

На опитното поле до оранжерията се намира модерна метеорологична станция, която събира данни за климатичните условия в радиус от пет километра.

Във всеки момент през телефона си учителите и учениците могат да видят каква е температурата, облачността и има ли вероятност за дъжд. На същото поле се правят и демонстрации с дрон, който се използва за растителнозащитни дейности. Той е най-доброто решение, когато няма как да се влезе в нивата, и улеснява много процеса на работа.

Една от най-интересните части в Центъра са симулаторите за земеделска техника. Те позволяват на учениците първо виртуално да преминават през различни ситуации, преди да ги отработват в реална среда.

„Това не е просто каране на трактор. Учениците трябва да прикачат инвентар, да стигнат до нивата, правилно да влязат в нея и да извършат конкретно агротехническо мероприятие. Учителят следи дали подават сигнал, дали изпълняват правилно маневрите“, посочва инж. Тодорова.

Симулациите се използват и за обучение по движение по пътищата и управление на различни машини. И така теорията става много по-разбираема.

Технологиите присъстват навсякъде в

обучението на учениците. И управлението на тракторите не прави изключение. „Имаме система, при която се въвеждат данни за полето и кормилото започва само да се върти. Трактористът следи системите, а машината изпълнява зададените операции“, обяснява тя.

Освен земеделските специалности училището развива активно и професии, свързани с туризма. Учебният ресторант и модерната кухня също са част от Центъра за високи постижения и са разположени в друга сграда на гимназията. Пространството е оборудвано с професионални кафе машини, барплот, техника за кетъринг и специална зала за събития и обучения. Там се провеждат открити уроци и различни събития с учениците. Истината е, че учебната среда е максимално близка до реалната и учебният ресторант и учебната кухня по нищо не се различават от истинските.

От следващата учебна година училището ще предлага четири професии – „Агро-екология и растителна защита“, „Механизация и дигитализация в аграрния сектор“, „Икономическа информатика“ и „Ресторантство и кетъринг“. Екипът на гимназията прави всичко по силите си, за да задържи интереса към земеделието и туризма.

„Не може всички да бъдат компютърни специалисти“, категорична е директорката.

В момента в гимназията учат 415 ученици. Част от тях продължават образованието си във висши училища, а други директно започват работа в сектора.

Паралелно с Центъра за високи постижения в училището е изграден и модерен STEM център с кабинети по природни науки, математика, информатика, 3D прототипиране и зелено предприемачество. Там учениците работят с VR очила, създават подкасти, видеа и дигитални проекти.

„Това поколение възприема по различен начин информацията. Изключително важно е и учителите да променят начина на преподаване“, посочва инж. Тодорова.

Докато разглеждам модерните лаборатории, симулатори, дисплеи и автоматизирани системи, си мисля, че земеделието вече не е само физически труд. То е технологии, данни, дигитализация, устойчивост и иновации. И въпреки всички машини, алгоритми и автоматизирани системи в центъра на всичко отново остава човекът.

„Изкуственият интелект може да помага. Но винаги ще има нужда от хора, които да произвеждат храната“, категорична е в края на разговора ни директорката инж. Теменуца Тодорова.

От Кюстендил до световния връх

Северина ДИМИТРОВА

Когато талантът срещне дисциплината, а мечтите – упорития труд, резултатът е шампионска титла. Именно това доказаха волейболистките на ПМГ „Проф. Емануил Иванов“ – Кюстендил, които триумфираха във финалния етап на Ученическите игри по волейбол за девойки от VIII до X клас, проведен от 3 до 7 юни в Смолян.

Момичетата от природо-математическата гимназия не просто спечелиха турнира, те го направиха по категоричен начин. В хода на надпреварата не допуснаха нито една загуба и не отстъпиха нито един гейм на своите съпернички. Така кюстендилският тим заслужено се окичи със златните медали и получи честта да представя България на Световните ученически финали догодина.

Още в груповата фаза шампионките показаха сериозните си амбиции, побеждавайки последователно отборите на Пловдив, Бургас, Смолян и София. Сред най-впечатляващите фигури беше Стела Георгиева, която се справи блестящо на непривична за нея позиция като разпределител и демонстрира завидна универсалност и игрова зрялост.

Най-драматичният момент настъпи на полуфинала срещу състава на Димитровград.

В решаващи минути, когато изходът на гейма и на двубоя бяха под въпрос, Адел Каменова прояви изключително хладнокръвие и волейболен интелект. След ключова атака в критичен момент тя даде импулс на отбора, а Никол Стоилова довърши започнатото. Кюстендилки измъкнаха гейма с 27:25 и впоследствие уверено затвориха мача.

Във финала срещу силния тим на МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна, възпитаничките

на ПМГ „Проф. Емануил Иванов“ не оставиха място за съмнение кой заслужава титлата. Мощните атаки на Габриела Борисова, Габриела Ненова и капитана Божидара Стоянова се превърнаха в непреодолимо оръжие за съперника. След убедителните 25:13 и 25:19 кюстендилският тим затвори двубоя с 2:0 и се изкачи на най-високото стъпало на почетната стълбичка.

В шампионския състав са Божидара Стоя-

нова (капитан), Габриела Борисова, Адел Каменова, Никол Стоилова, Габриела Ненова, Стела Георгиева, Стела Васева, Божана Серафимова, Леа Кръстева и Димитрия Базовичка.

Индивидуалното признание също не закъсня. Божидара Стоянова беше избрана за MVP – най-полезен състезател на турнира, след като поведе отбора с лидерство, класа и постоянство през цялото състезание.

Зад успеха стоят не само спортните качества на състезателките, но и ценностите, които училищният и клубният спорт изграждат у младите хора – отговорност, дисциплина, работа в екип, устойчивост и стремеж към развитие. Затова този триумф е не само спортно, но и образователно постижение.

Съществен принос за шампионския успех имат и треньорите от ВК „Велбъжд-Олимпия“, които през годините са изградили не само отлични спортисти, но и личности с характер и амбиция.

Родният им Кюстендил има повод за гордост. А България вече знае кои ще защитават националния престиж на световната ученическа сцена. След безапелационното си представяне в Смолян златните момичета на ПМГ „Проф. Емануил Иванов“ отправят поглед към следващото голямо предизвикателство – Световните ученически финали.

Снимка ПМГ „Проф. Емануил Иванов“ – Кюстендил

Панаир на добрината

Благотворителната инициатива на ученици и Националната аматьорска лига по баскетбол продължава да подпомага деца с редки заболявания

Петя НИКОЛОВА

Зрелостниците на столичните Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“ и Първа английска езикова гимназия проведоха благотворителен баскетболен мач с подкрепата и активното участие на Националната аматьорска лига по баскетбол (НАЛБ).

Информацията сподели за „Аз-буки“ председателят на НАЛБ Мартин Механджиев. Той с удовлетворение разказа, че инициативата под наслов „Панаир на добрината“ се провежда за поредна година, като събраните средства този път са преведени на деца с онкологични заболявания към УМБАЛ „Царица Йоанна – ИСУЛ“.

„Това е решение на самите зрелостници. Средствата ще послужат както за лечение, така и за подновяване на апаратурата на медицинското заведение“, уточнява Механджиев.

„Панаир на добрината“ започва през 2014 г. по идея на абитуриентите от 2. АЕГ „Томас Джеферсън“ и се превръща в традиция. Целта е да се събират средства за хора в нужда. През първата година дарението е за деца с пеперудена кожа. През втората – за хора с муковисцидоза. През 2023 г., когато от НАЛБ отново съдействат за организирането и реализирането на събитието, събраните пари отиват за подпомагане и лечение на хора с мукополизахаридоза.

Тази година благотворителният баскетболен мач между зрелостниците от двете езикови софийски гимназии се провежда в средата на май в зала, предоставена безплатно от НАЛБ, като организацията осигурява и екип, който да спомогне за оптималното провеждане на срещата.

„От НАЛБ отново останахме очаровани от мотивацията и желанието на тези млади хора да проповядват доброта и да помагат на нуждаещи се. Затова и не се поколебахме да съдействаме с каквото можем“, изказва удовлетворението си Механджиев.

НАЛБ излъчва на живо благотворителния двубой и предоставя множество снимки и информация за събитието в своите канали. Цялата сума, събрана от предвидените от 2. АЕГ „Томас Джеферсън“ билети по 5 евро, е за благотворителната кауза.

Механджиев държи да спомне и имената

на хората, които са помогнали и помагат за реализацията на „Панаир на добрината“. Това са дългогодишният участник в НАЛБ Марко Миланов, който е сред първата група зрелостници на 2. АЕГ „Томас Джеферсън“ и главен инициатор за сътрудничеството и осъществяването на идеята. Дарослав Ву-

Снимка НАЛБ

Двата отбора на зрелостниците: в синьо – Първа АЕГ, в жълто – Втора АЕГ, и съдийският екип на НАЛБ с Мартин Механджиев (първият преди отбора на жълтите)

По време на баскетболния благотворителен двубой

тов пък е друг абитуриент на гимназията, който се включва в благотворителния мач през 2023 г.

„Сега основен двигател от страна на училището е дългогодишният участник в НАЛБ Константин Димитров, който завършва средното си образование през тази година именно във 2. АЕГ „Томас Джеферсън“. От НАЛБ многократно сме показвали, че се стремим благотворителната ни дейност да достига до максимално много хора, и винаги, когато можем, се включваме в различни благородни инициативи. Това е така, защото сме убедени, че никога не трябва да спираме да бъдем добри. Защото вярваме, че си струва. И разбира се – от любов към играта!“, казва Мартин Механджиев.

Той припомня какво споделят зрелостниците от 2. АЕГ, което всъщност мотивира НАЛБ да подкрепят „Панаир на добрината“ отново: „В последните години денят на изпращането на зрелостниците се е превърнал в „панаир на суетата“, като младежите залагат на външния вид, отменяйки акцента от истинската същност на празника. Кампанията „Панаир на добрината“ е ежегодна инициатива на учениците от XII клас и както предишни години, така и тази, целта е да се помогне по най-добрия възможен начин на деца, страдащи от редки заболявания. По този начин всички завършващи ще имат въз-

можността да дарят част от отделената сума за нови тоалети, връщайки акцента върху това що за хора са, а не как са облечени. За всяка нова кампания се избира различно заболяване. Това е изключително трудно решение, защото каузата е само една, а редките болести са много и различни“.

На въпроса на „Аз-буки“ от кого зависи да се правят по-мощни турнири по ученически баскетбол в София, председателят на НАЛБ заложи на финансовата подкрепа и намесата на Столична община. Според личното му мнение ученическите първенства продължават да бъдат „пародия и отбиване на номера“.

„В продължение на доста години имаме своя ученическа лига, но в крайна сметка, както това събитие сега, така и цялата ученическа лига ги реализирахме напълно безкористно и безвъзмездно. Сега организираме районни първенства, където ни поканят, като не отбиваме номера, а се стремим всичко да преминава както трябва. Все пак, с нулево финансиране и въпреки стремежа ни да правим чудеса от храброст, действайки изцяло „на мускули“, има някакъв предел, който няма как да надхвърлим. При наличие на финансиране от Столична община мисля, че бихме могли да разгърнем потенциала на ученическия баскетбол“, казва Механджиев.

Словото – сила и необятност

Велинград отново се превърна в сцена за театър на пет езика

Диляна КОЧЕВА

Близо 500 ученици от 52 театрални формации от страната и възпитаници на три неделни училища в чужбина взеха участие в петото издание на Националния театрален многоезичен фестивал „Словото – сила и необятност“ във Велинград. Той се проведе от 5 до 7 юни на сцената на Народно читалище „Отец Паисий 1893“.

Фестивалът се организира от иновативното СУ „Св. св. Кирил и Методий“ във Велинград с подкрепата на РУО – Пазарджик. Негов инициатор и координатор от първото издание на форума до днес е учителят по руски и български език и литература в училището Филип Филипов.

За трета поредна година Национално издателство „Аз-буки“ е медиен партньор на събитието.

Официални гости на фестивала бяха Дора Дулчева – началник на РУО – Пазарджик, Цвета Спасова – началник на отдел „Туризм и реклама“ в Община Велинград, Силвена Байракова – председател на Читалищното настоятелство в НЧ „Отец Паисий 1893“, Атанас Рангелов – председател на Сдружение „Пъзелът“, и други.

Учениците представиха постановки на пет езика: английски, руски, немски, испански и български. Те се състезаваха в шест отделни категории. Младите театralи бяха разделени спрямо възрастта си, произхода на театралната група и езика, на който изнасят представлението. Категориите са „Читалища/ОДК – ЦПЛР“, „Български език (I – IV клас)“ и „Български неделни училища“, „Български език (V – VII клас)“, „Български език (VIII – XII клас)“, „Английски език“ и „Испански, руски и немски език“.

13-членно жури от доказани професионалисти в различни сфери оценяваха представленията. Те бяха разделени в две групи.

Председател на първия екип е доц. д-р Маргарита Божилова от Катедра „Драматичен театър“ към НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. В него влизат и двама преподаватели от Пловдивския университет, двама от Регионалното управление на образованието в Перник и двама от училищното образование. Представителите на академичните среди са Светла Джерманович – специалист в областта на славянското езикознание и докторант към Катедра „Славистика“, и Владислава Иванова – руски език и литература. От РУО – Перник, са д-р Румяна Гьорева – началник на отдел „Организационно-методическа дейност и контрол“, и Ина Василева – старши експерт по приобщаващо образование.

Заедно с тях театралните заложи на учениците оценяват и директорът на столичното 107. ОУ „Хан Крум“ Данко Калапиш и директорът на СУ „Христо Ботев“ в село Баните, област Смолян, Пенчо Токучев.

Вторият екип на журито е оглавен от д-р Зоя Капон. Тя е преподавател по „Художествено слово“ и „Актьорско майсторство“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и член на Съюза на артистите. Другите членове на журито в този състав са доц. д-р Енчо Тилев – преподавател в Пловдивския университет, езиковед и изследовател с впечатляващи постижения в областта на славянското и съпоставителното езикознание, и д-р Милена Стойкова – главен асистент в Катедра по руска филология към Пловдивския университет, д-р Диляна Кочева – редактор в „Аз-буки“, Румяна Петкова – директор на ОУ „Христо Ботев“ в кв. „Долно Езерово“ – Бургас, и Николай Василковски – дългогодишен журналист и телевизионен водещ в NOVA.

По време на фестивала бяха раздадени над 60 награди в категориите „Голяма награда“ (Grand Prix), „Главна мъжка роля“, „Главна женска роля“, „Любимец на публиката“, „Най-оригинална звукова среда“, „Най-добра костюмография“, „Ярко групово актьорско изпълнение“, „Най-добра драматургична адаптация“, „Най-изящно сценично слово“

Снимки: Авторът

Театралните си заложи учениците представиха в постановки на пет езика: английски, руски, немски, испански и български.

и „Най-добра авторска драматургия“.

Шестте Гран при отидоха при Театрална група „Усмивка“ към ЦПЛР – ОДК във Велинград, Театрална формация „Характер“ към СУ „Васил Левски“ в Русе, Театрална група „1001 роли“ към Варненската търговска гимназия „Г.С. Раковски“, Театрална група „Отвъд завесата“ към Частната езикова гимназия „Проф. Иван Апостолов“ в София, Театрална формация „Свраките“ към Националната гимназия за сценични и екранни изкуства в Пловдив и Театрална група El Duende към Езиковата гимназия „Акад. Людмил Стоянов“ в Благоевград.

Оспорвана беше надпреварата и за приза „Главна мъжка роля“. В категория „Читалища/ОДК – ЦПЛР“ отличието взе Петко Шуманов от ЦПЛР – ОДК, във Велинград за ролята си на Герчо от „Харно село“. За прекрасното превъплъщение в образа на Вълчо в спектакъла „Зайовата къща“ наградата в категорията „Български език (I – IV клас)“ отиде при третокласника Павел Попов от театрална формация „Веселушко“ към СУ „Отец Паисий“ в Самоков.

Другите отличия са за Даниел Стоянов от Театрален клуб на английски език (Stage5) към 11. ОУ „Николай Лилиев“ („Английски език“), Сотир Ацалов от Танцова формация „Свраките“ към Националната гимназия по сценични и екранни изкуства в Пловдив („Български език, VIII – XII клас“), Деян Чонев от Театрална група El Duende към Езиковата гимназия „Акад. Людмил Стоянов“ в Благоевград („Испански, руски и немски“) и Йордан Бричев от групата за театрално изкуство към СУ „Христо Ботев“ в Септември.

Отличията в категорията „Главна женска роля“ получиха Виктория Данчева от СУ „Отец Паисий“ в Самоков, Александрина Тожарова от ЦПЛР – ОДК, във Велинград, Стоянка Ковачева от ПГЕ „А. С. Попов“ в Девин и София Петрова от ЧЕГ „Проф. Иван Апостолов“ в София.

В категория „Главна женска роля“ отличие получиха и талантливите ученички от Театрална формация „Свраките“ към Националната гимназия за сценични и екранни изкуства в Пловдив – Александра Демирева,

Александрина Асанова и Теодора Патова за постановката „Трите баби“.

За „Ярко групово актьорско изпълнение“ наградите получиха театрална група „Щастливците“ от ОУ „Неофит Рилски“ във Велинград, школа „Детски театър“ към ЦПЛР – ОДК, в Пловдив, театрална група „Ние от 107-мо“ към 107. ОУ „Хан Крум“ в София, театрална група „Добротворците“ от ОУ „Христо Ботев“ във Велинград, театрално студио на английски език AD Libitum от 3. ПМГ „Акад. Методий Попов“ във Варна.

За втора поредна година се връчват и специални награди от името на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Тазигодишното индивидуално отличие спечели Петко Шуманов от ЦПЛР – ОДК, във Велинград, а груповото – Театрална формация „Свраките“ към Националната гимназия за сценични и екранни изкуства в Пловдив за постановката „Трите баби“.

Специални награди връчиха още Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, Национално издателство „Аз-буки“, Националният дворец на децата, Народно читалище „Отец Паисий 1893“ и Сдружение „Пъзелът“.

Наградата на „Аз-буки“ е за Театрална формация „Характер“

За първи път Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ връчи специална награда за ярко творческо пришествие и впечатляващо представяне на една от трупите в Националния театрален многоезичен фестивал „Словото – сила и необятност“ във Велинград.

Отличието на „Аз-буки“ е за Театрална формация „Характер“ към СУ „Васил Левски“ в Русе за тяхната постановка „До Европа и назад“ по произведението на Алеко Константинов „Бай Ганьо“. То бе връчено от редактора в Издателството и за втори път член на журито на Фестивала Диляна Кочева.

„Децата дойдоха с голямото желание да победят, и го направиха“, сподели за „Аз-буки“ ръководителят на формация „Характер“ Антония Киранова. Тя е учител по български език и литература и от дете много обича театъра. Театралната ѝ трупа е основана през 1998 г. като танцово-театрална група.

Първоначално е към ЦПЛР – Разград, след това към Математическата гимназия „Баба Тонка“ в Русе, а днес е към СУ „Васил Левски“ в Русе.

„За този спектакъл се подготвихме три месеца. Става въпрос за всекидневни репетиции и много упорита работа с осем деца“, разказва Антония Киранова за процеса на работа по постановката „До Европа и назад“. И това се случва в една от залите в училището, която не е приспособена за подготовка за игра на сцена. „Това е конферентна зала. Все едно репетирахме във физкултурен салон“, обяснява тя. Липсата на условия обаче не сломява желанието на децата. И независимо че за премиерата всички се притесняват, крайният резултат е много добър.

„Децата не са за подценяване. Те могат много и стига да видят, че човекът, който ги ръководи, не се притеснява и вярва в тях, нещата винаги се получават“, казва тя.

На сцената младите театralи излизат с много красиви костюми, предоставени им от Държавната опера в Русе и от учителя по история и родолюбец Мартин Календжиев. А пътническите разходи при участията им покрива един от родителите на децата – Николай Атанасов.

„Независимо колко са талантливи, ако нямаме спонсори, няма как да се справим. От сърце благодаря на всички родители за помощта“, казва Киранова.

По време на тазгодишното издание на Фестивала във Велинград талантливите деца получиха още три награди – Гран при, за най-добра костюмография и специалната награда на Нова телевизия.

Миналата година получават отново Гран при за постановката „Пробуждане“ по „Под игото“ от Иван Вазов.

„Формация „Характер“ има щастлива съдба и винаги на конкурси печели призови места“, завършва Киранова.

Снимки Германско посолство – София

В България студентите са посрещнати в Президентството

Младежите участват в интересни дискусии и срещи

Стела МАРИНОВА

Студенти от България, Германия, Франция и Северна Македония участват за трета поредна година в лятното училище „Да преосмислим Европа заедно“. Програмата за обмен традиционно включва учебни посещения в Берлин, Париж, Скопие и София, като тази година има и допълнителна спирка в Солун.

Инициативата е създадена през 2024 г. Финансирана е от Френско-германското младежко бюро (ФГМБ) и подкрепена от посолствата на Франция и Германия в България и Северна Македония. Тя насърчава диалога между млади лидери от Хумболтовия университет в Берлин, Нов български университет в София, Кампуса Sciences Po в Дижон, Франция, и Университета „Св. св. Кирил и Методий“ в Скопие. Лятното училище дава възможност на студентите по политология и международни отношения да участват в срещи с държавни служители, депутати, дипломати, експерти от мозъчни тръстове и учени по актуални въпроси, свързани с Европа и Балканите.

Сред участниците в тазгодишното издание от българска страна е Николай Марков, второкурсник в специалност „Политически науки“ в Нов български университет. Предварителната програма му харесва и решава да се включи в Лятното училище. „Целта беше подобряване на отношенията на нашите две държави – Северна Македония и България. Програмата дава възможност и за запознанство между млади хора. Като човек, живял в чужбина 13 години, обичам да се запознавам с хора. А по време на Лятното училище мога да си говоря с хора от Франция, Германия и Северна Македония. Беше ми интересно от тяхна страна как изглежда историята на македонците, особено във Франция и Германия“, споделя Николай.

Първата спирка на студентите е в Скопие. Николай споделя, че няма проблеми да се разбира с хората. „Говорех на български, те ми отговаряха на македонски и се разбрахме. Всички в Северна Македония, като чуят, че съм от България, казваха, че това е най-хубавата държава, а София е любимият им град“, разказва младежът.

В програмата е включено посещение на Юридическия факултет, където студентите слушат лекции за историята между България и Северна Македония. Участват и в дискусии. Любопитна за Николай е ролевата игра, в която на представителите на Франция и Германия е възложено да влязат в ролята на фасилитатори, а преговарящи са студентите от България и Северна Македония. Уловката е, че българите влизат в ролята на македонски преговарящи, а македонците – на български преговарящи.

„Студенти се правехме на политици и се опитвахме да оправим споразуменията между Северна Македония и България. Трябваше да пренебрегнем егото си, за да постигнем консенсус. И всяка група успя“, разказва той. По думите му обаче е трудно между двете държави да има действено споразумение, защото се карат за идентични неща.

Да преосмислим Европа заедно

Студенти от България, Германия, Франция и Северна Македония участват в програмата за обмен на Френско-германското младежко бюро

В Скопие провеждат и среща с президента на Северна Македония Гордана Силияновска. Срещат се и с посланиците на България, Франция и ФРГ в Скопие, както и с посланика на Европейския съюз.

„Научихме информация, която би могла да помогне на двете държави горе-долу да се намери консенсусът, който търсят. Хората бяха много доволни да видят млади хора, които са проактивни“, отбелязва второкурсникът.

В България са посрещнати в Президентството от Меглена Плугчиева – секретар по външна политика на държавния глава Илияна Йотова. Там участниците в Лятния университет получават отговори на въпросите си по темите, които ги вълнуват. „Чужденците се запознаха с нашата страна на историята и видяха, че има разлика между нашето мислене и това в Северна Македония“, посочва Николай. Според него двете държави имат различни приоритети. В България искаме прогрес вътре в държавата, докато в Северна Македония се стремят към Европейския съюз, Шенген и Евроразната.

След Президентството екипът посещава Френския институт, където обсъждат историята на Преспанския договор. Гостуват и на посолството на ФРГ, където провеждат дискусия с шарже д'афер на Франция и посланичката на Франция в София, които отговарят на въпросите на младежите. Те се интересуват от теми като Европейския съюз, какви решения могат да се предприемат относно България и Северна Македония.

На втория ден гостуват в Нов български университет. Там фокусът е върху Европейския съюз, българския прогрес в Общността и какво означава членството ни в ЕС за младите, като граждани на Европа.

На третия ден имат и лекция за българските евреи по време на Втората световна война и как са се стекли обстоятелствата след нея.

„Надявам се младите хора в България да осъзнаят какво могат да получат от връзките с другите нации и като европейски гражданин“, казва още Николай.

След това Лятното училище се насочва към новата спирка – Солун, Гърция. „Планирахме да добавяме всяка година нови моменти и елементи в програмата. Още миналата година решихме да разширим т. нар. балкански етап на пътуващото Лятно училище и бяхме в Прищина, Косово,

където ни посрещна тогавашният министър-председател Албин Курти. Този път решихме да организираме екскурзия до страна, която е важна част от цялостната тема на летния курс по отношение на помирието, политиката на паметта и присъединяването към ЕС. Три елемента са взаимосвързани не само между Северна Македония и България. Гърция е почти в еднаква степен ангажирана с тези теми“, обяснява проф. д-р Иван Дамяновски от Департамента по политически науки, меди и комуникации към Юридическия факултет в Университета „Св. св. Кирил и Методий“ в Скопие.

Посещението в Солун включва спирка в Тракийския университет „Демокрит“, където учениците посещават лекция на професор, участвал в преговорите за Преспанското споразумение. Той споделя как процесите на помирение могат да бъдат успешни и колко време отнема тяхното осъществяване.

Организаторите решават да разширят фокуса на летния курс към незасегнатата досега тема, която обаче интересува студентите. „Включваме и темата за политиките за младежта, трансграничното сътрудничество в областта на младежта и как подобни проекти и инициативи допринасят за общата идея за помирение между обществата и нациите“, обяснява проф. Дамяновски. Студентите участват в лекция и дебат с младежки активисти от Солун. Тяхната организация Infinity Greese е ангажирана в трансграничното сътрудничество между Гърция с България и Северна Македония на младежко ниво.

„Удовлетворени сме, че стигнахме до третото издание на летния курс. Искане да запазим същността на програмата, но също така всяка година тя да включва малка иновация, да има допълнителна тема. Вярвам, че концепцията е добра и че дългосрочната перспектива е важна част от проекта. Истинският му смисъл е да успеем да изградим нещо стабилно, да създадем общност от бивши участници и да работим в дългосрочен план. Затова ще се опитаме да намерим финансиране за още едно издание“, споделя Лукаш Мачек, директор на кампуса в Дижон на Института за политически науки в Париж.

Той допълва, че и за бъдещото издание ще се придържат към основната схема: четири университета, четири държави, три пътувания – едно на Балканите, включ-

ващо Скопие и София, евентуално още една дестинация, а след това във Франция и в Германия. „Важно е да запазим тази основна структура, но също така и да отворим проекта към други теми, други въпроси, други региони или държави. Ще видим какво ще измислим за следващата година“, посочва Мачек.

Той допълва, че често дава проекта за пример за дейността на кампуса в Дижон. По думите му той е свързан с ученето, но дава и възможност младите хора да се срещнат и да работят заедно. Не само да дискутират, но и да постигнат разбиране по въпросите, които са изучавали и обсъждали през лятното училище.

Д-р Петя Георгиева от Департамента по политически науки в Нов български университет отбелязва, че инициативата привлича интереса на институции от изпълнителната власт. Разказа, че по време на срещата в Президентството Меглена Плугчиева предлага да се направи студентска конференция, която да включи младежи от Северна Македония и България. „Целта на форума ще бъде те да дебатираш и да излезат с конкретни предложения към парламентите и правителствата на двете държави как да се преодолее състоянието на блокиране на отношенията“, посочва д-р Георгиева.

Преподавателят в НБУ споделя, че сътрудничеството между младежите продължава и отвъд програмата. Студентите от Нов български университет и от Университета „Св. св. Кирил и Методий“ в Скопие от второто издание на Лятния университет подеват инициатива за създаване на клубове, докато са в Дижон миналата година.

През ноември 2025 г. в Нов български университет участници в програмата създават студентски клуб за межкултурен диалог. Наскоро подобен клуб е създаден и в Скопие. „През май представител на клуба от НБУ отиде до Скопие, където бяха проведени разговори и дискусии. Получава се хубава синергия. Радваме се, когато видим резултатите. Бих окуражила колеги от други университети в България, ако имат интерес, да лансират подобно сътрудничество със Северна Македония“, казва д-р Георгиева. По думите ѝ създаването на други подобни платформи за срещи на младите хора и за обмен на идеи ще помогне за изграждането повече мостове и по-ясно дефиниране на позициите.

14 000 радиолюбители с връзка от о. Ливингстън

От любов към хобито си гл. ас. д-р Ивайло Начев възстановява инициала на българската антарктическа база LZ0A по време на 34-тата полярна мисия

Д-р Ивайло Начев е главен асистент в Катедра „Радиокомуникации и видео технологии“ в Техническия университет в София. Ръководител е и на радиоклуба към Университета.

За втора поредна година – в 33-тата и 34-тата мисия, той участва в Българската антарктическа експедиция с проекта „Въздействие на слънчевата активност върху йоносферната динамика и потоците високоенергетични частици над Антарктида“. Проектът е партньорство между Института по астрономия с Националната астрономическа обсерватория при БАН, ТУ – София, и ВВУ „Н. И. Вапцаров“ – Варна.

Паралелно с научната си работа Ивайло Начев осъществява и радиовръзки с радиолюбители от цял свят, използвайки преиздадения за периода на експедицията инициал LZ0A – радиолобителска позивна на българската антарктическа база „Св. Климент Охридски“.

Стела МАРИНОВА

Като радиолюбител и отговорник за радиоклуба на Техническия университет, който преди години е правил връзките с Антарктида, гл. ас. Ивайло Начев решава да възобнови радиовръзката от о. Ливингстън. След 19 години пауза любителското радио се завръща, а неговият оператор прави връзка с около 14 000 радиолюбители.

Всички те ще получат радиолюбителски QSL картички – потвърждение, че радиолюбител с инициал на базата LZ0A – LZ за България, нула за антарктически станции, А от Антарктида, е направила връзка с друг радиолюбител.

Събеседникът ми отбелязва, че става дума за активация (когато човек отиде на дадено място и работи от това място), а не за специална радиолюбителска експедиция (когато човек отива със сериозно оборудване специално да прави радиовръзки). Начев пътува с оборудване, което всеки радиолюбител използва у дома си.

„Направих го от любов към хобито си. Възможността да си оператор от антарктическа база, е уникална. Този тип редки станции са интересни за радиолюбителите и всеки се опитва да се свърже с теб. Говориш с много хора и обогатяваш опита си като оператор“, споделя гл. ас. Ивайло Начев.

Преди години на базата винаги е имало радист, който осигурява връзката от Антарктида към света и обратно. Чрез комуникация на къси вълни се е осъществявала връзка с България, със съседни антарктически бази, с минаващи покрай базата кораби, с центрове за координация в Южна Америка. „Негова задача е била да получава прогнози за времето, за да се планира работата. Обикновено радистът е бил и радиолюбител и е правил и радиолюбителски връзки, каквито аз правих тази година“, обяснява събеседникът ми.

Един път в седмицата в радиоклуба на Техническия университет се събирали и близките на полярниците и правили връзка с Антарктида. След петнадесетата експедиция поради напредването на технологиите и появата на сателитните телефони и помодерните начини за комуникация този вид комуникация бива изместен.

Първата година, когато Начев участва в

Снимка: Личен архив

Гл. ас. Ивайло Начев възобновява радиовръзката от о. Ливингстън

33-тата мисия, не е подготвен да възстанови връзката. Когато разбира, че ще участва и в 34-тата мисия, подема инициативата този път да го направи. „Получих съдействие и подкрепа от Техническия университет. Националният център за полярни изследвания одобри идеята и изкарах документи, които са необходими за излъчване от антарктическата база, тъй като има сериозни регулации за използване на радиочестотния спектър“, обяснява той.

Когато най-дългогодишният радист – Данчо Янков, известен в България като Данчо Радиста, научава за идеята, той също помага на Начев и му дава практически съвети. Янков е бил радист на базата от 4-тата до 15-ата експедиция. Последната радиовръзка е била при неговия наследник Димитър Райчев, който по време на петнадесетата експедиция сменя Янков.

Радиолюбителят обяснява, че колкото по-рядко на дадено място има активация, толкова по-желано е то. „Според присъствието на о. Ливингстън в различни бази данни

мога да заключа, че е в топ 50 от желаните дестинации. Ако има активации всяка година, няма да е толкова предпочитано“, разяснява главният асистент в Техническия университет.

Събеседникът ми работи на два режима. Около 40% от връзките са на телефонен, а останалите – на дигитален.

„В часовия диапазон, определен за радиовръзка, започвам да викам CQ Lima Zulu Zero Alpha (LZ0A). Това означава, че моята станция вика всички и хората започват да отговарят. Най-често казвам техния инициал. Разменяме си служебна радиолюбителска информация и завършваме връзката“, разказва Начев. Други радиолюбители го питат какво е времето, как са, върви ли работата, изпращат поздрав до цялата база. Ако някой е чел за проектите на базата, се интересува за работата по конкретен от тях.

Сред по-запомнящите се разговори е с мъж, който е бил на круиз в групата на Шетландските острови, както и с радиолюбител, който през 90-те години е бил радист

на Кинг Джордж и дава съвети на Начев.

Сред най-настоятелните да говорят заедно и с най-много реализирани връзки е белгиец. „По обратния път той на няколко пъти се свърза с мен, за да ме пита добре ли върви пътуването, как се чувствам. Радиолюбителите не се интересуват само от това да направят връзка с даден радиолюбител. Самото общество е задружно. Общността на радиолюбителите от България също е щастлива, че се дава гласност на това хоби“, казва събеседникът ми.

На връщане към България има кратък престой в Комodoro Ривадавия, Аржентина. Ас. Начев успява да отиде до радиоклуба в града. „Посещението ми беше като събитие за хората там. Бяха впечатлени, че радиолюбител, който се връща от Антарктида, отива да ги види. Обменихме радиолюбителски истории. Разказахме си какви са регулациите в различните страни, как привличат по-млади радиолюбители“, споделя с усмивка той.

Допълва, че хората, с които се запознава там, му казват, че ако е в Патагония или в Аржентина и има проблем, винаги може да им се обади. „Същото важи и за тях. Ако в България някой техен член захъса, ние си помагаме. Радиолюбителите си помагат и извън хобито“, посочва главният асистент в Техническия университет.

Споделя, че участието му в мисията е мотивирало и студентите. Като свърши часът, остава и им отделя колкото време е необходимо. „Тази година получавам повече въпроси спрямо миналата. Те са от „Видяхте ли пингвини“ до „Как насочихте антените“, „С коя държава направихте връзка“, както и относно техниката на проекта“, казва Начев.

По време на упражненията той показва и събраните данни. Когато са на тема, свързана с антени за спътникови комуникации, прави аналогия с антените, които са използвани за изследванията на Антарктида. „Интересно им е, защото студентите виждат в какви други сфери има приложение материалът, който усвояват“, допълва събеседникът ми.

Има студенти, които правят дипломни работи при него. Проектите им са свързани и с нещата, които е показал за научния проект на Антарктида. „Един студент иска да направи антена за мониторинг на слънчеви събития. Ако я направи добре, ще я произведем и ще я тестваме. За него това е мотивация, че работата му ще се използва“, посочва Начев.

Ръководителят на радиоклуба към Техническия университет споделя, че в него са добре дошли не само възпитаници на висшето училище, а и други ентусиасти. Идват студенти от други университети, както и ученици от техническите гимназии със свои учители, за да видят на практика как се случват радиовръзките.

„Вратите на радиоклуба са широко отворени за ученици и ентусиасти. Предоставяме възможност да се пробват и тези, на които това не им е хоби. Имаме и възрастни членове на радиоклуба, които са останали от едно време като студенти в Техническия. Създава се общество, което си помага. Има и приемственост“, казва Начев.

Посочва, че среща мотивирани деца, които сами напредват. Те идват 4 – 5 пъти в клуба, след това ги няма два месеца и се връщат научили морзовия код и искат да работят с морзов ключ.

По случай 80-годишнината на Университета радиоклубът прави специален опознавателен знак и е отличен с грамота от Американската асоциация на радиолюбителите, че за по-малко от шест месеца успяват да направят потвърдени радиовръзки със сто държави.

Колективът нарича проекта, по който гл. ас. Начев работи, първия български астрономически полярен проект. Събеседникът ми обяснява, че полярните райони са чувствителни към процесите от Слънцето, което ги прави естествена лаборатория за подобни изследвания. Данните, събрани по време на експедицията, помагат за по-добро разбиране на т.нар. космическо време и неговото отражение върху комуникациите и технологиите на Земята.

„Хванахме изключително редки слънчеви изригвания и детектирахме рядък феномен на радиочестотна слънчева буря в периода 16 – 19 януари. При публикуване на данните ще имаме и своя научен наблюдателен принос в науката за космическото време“, посочва ас. Начев.

Учените изследват широк радиочестотен спектър. Но защо го правят на Антарктида? В радиочестотния спектър технологиите, които използват в ежедневието си, излъчват сигнали. В населени места улавянето на слънчеви събития, подобни на слънчевите изригвания, може да не се осъществи.

„На Антарктида няма индустриален шум, няма коренно население. Радиоспектърът е изключително чист и е перфектно място за приемане на сигнали. Базата ни е като откритата радиолaborатория за измервания“, посочва Начев.

Екипът прави и изследвания на земното магнитно поле, за което е характерно, че има постоянни изменения, но в малък диапазон. „Интересното е в какви рамки са колебанията по време на слънчевите изригвания и геомагнитните бури – дали по време на геомагнитните бури колебанията са малки, или по-големи и при какви слънчеви изригвания и избухвания се променят. С тези наблюдения ще допринесем и за познанията за слънчево-земна физика“, обяснява събеседникът ми.

Събраните данни ще допринесат за създаването на модели за прогнозиране на геомагнитни бури. „Слънцето се изучава от хиляди години, но с подобни чувствителни системи се изследва в последните 150 – 200. Времето, за което имаме познания за Слънцето, не е достатъчно, за да се създаде модел за прогнозиране на неговата природа. Всички събрани данни, в глобален мащаб, допринасят за това“, посочва Начев.

Снимки Йоанна Йорданова

Всяка пролет Градината на Европа посреща своите посетители с цветната феерия на лалетата

Стела МАРИНОВА

Когато заговорим за Нидерландия, първите неща, които ни идват наум, са лалетата, вятърните мелници, дървените клопки, сирената и стропвафелите. Ако пъстрите полета с лалета са това, което ви привлича най-много към Ниската земя, несъмнено трябва да посетите парка „Кукенхоф“ (Keukenhof). Той се намира в Лисе, между Амстердам и Лайден, и тази пролет Градината на Европа посреща своите посетители за 77-а година.

В момента, когато преминете входа на „Кукенхоф“, затаявате дъх и оставате заплениени от хилядите лалета, които виждате. И веднага разбирате, че това, което ви очаква през следващите часове, ще надмине представите ви, защото е само началото.

В градината могат да бъдат разгледани 800 вида лалета. „Някои от тях са много стари и могат да бъдат намерени в историческата градина“, споделя Нова от отдела за връзки с обществеността. Затова не пропускайте да се отбиеите през историческата градина, която се намира на метри от централния вход.

Любителите на цветята могат да се насладят и на 200 вида нарциси. А през пролетта на 2026 г. в реновирания павилион „Юлиана“ посетителите имаха възможност да разгледат и изложение на орхидеи. Нова отбелязва, че наблизо има и малко поточе, от което се разкрива хубава гледка. Когато минавате покрай поточетата и рекичките в близост до алеите, не забравяйте да се огледате и за патета.

След като преминете през изложението на орхидеите, разходката из Градината на Европа продължава през голямо езеро. То е на повече от 150 години и е най-старата запазена част от „Кукенхоф“. В него освен фонтан и плувачи лебеди и патенца може да видите и дървени плоскости, по които посетителите могат да преминат от едната на другата на страна на езерото. Разбира се, трябва да сте внимателни, защото има риск да паднете във водата. Над езерото преминава и каменен мост, на който може да седнете за кратка почивка, стига да намерите място. А в близост се намира и дървена къщичка с надпис Keukenhof.

Ако искате да видите различните видове лалета на едно място, не пропускайте да се спрете и в зона, носеща името на краля на Нидерландия Вилем-Александър. Там в малки лехички са изложени различни лалета.

Следващата спирка по пътя е вятърната мелница в „Кукенхоф“, на която може да се качите и да погледнете от по-високо към намиращите се насреща полета с лалета. Въоръжете се с търпение, защото опашката от желаещи е дълга и ще ви се наложи да изчакате. Ако нямате много време, може да погледнете полетата от обособена зона за наблюдение до мелницата. Точно от там започват и туровете с лодки. В продължение на 45 минути може да преминете по вода през полетата с цъфнали лалета, заобикалящи парка.

Имайте предвид, че от периода, в който посещавате „Кукенхоф“, зависи и дали ще можете да видите и полетата около парка. Ако

Градината на Европа

800 вида лалета и 200 вида нарциси радват посетителите в парка „Кукенхоф“ в Нидерландия

цъфтежът им е приключил, през лехите преминава специална машина за отстраняване на цветовете. Цъфтежът в парка следва ритъма на природата и зависи от метеорологичните условия, което затруднява точното определяне на най-подходящото време за посещение. В началото на сезона посетителите могат да видят ранни цветя като крокуси, нарциси, зюмбюли и ранни лалета. По-късно раз-

цъфват по-късните сортове, включително по-едрият лалета.

Друга атракция пред мелницата са огромни дървени клопки (традиционна дървена обувка, която е сред символите на Нидерландия), които може да обуе. А ако искате да се снимате на лодка с лалета, може да намерите такава в най-близкия канал. В близост са и зоните за пикник, където можете да

поседнете и да хапнете, ако си носите обяд, или просто да полежите и да се любувате на лалетата около вас.

За тези, които са с деца, задължителна спирка са детската площадка и малкият зоопарк. Около тях се намира и лабиринт. Ако успеете да излезете от него, ще стигнете място, на която може да се изкачите и отново да погледнете към полетата отвъд градината.

Първите луковици пристигат от Турция през XVI век

Докато днес цъфтящите лалета са неразделна част от пролетта в Нидерландия, в средата на XVI век нещата са стояли по друг начин. Тогава в страната пристигат първите луковици на лалета чрез търговия с териториите на днешна Турция. Отчасти благодарение на Каролус Клузиус (1526 – 1609) популярността на лалетата бързо нараства. Известният ботаник имал достъп до луковици на лалета благодарение на международните си контакти с други любители на растенията.

Само век по-късно търсенето на луковици на цветя е толкова голямо, че се развива така наречената „лалемания“ в периода на 1636 – 1637 г. Тъй като луковиците на лалета по онова време са оскъдни, цената на луковица понякога достига 4400 гулдена (около 52 000 евро като покупателна способност днес). През следващите векове отглеждането и търговията с лалета стават все по-важни. Днес около 15 000 хектара лалета цъфтят всяка година.

1,4 млн. посетители се любуват на цветята

Пролетната градина, която днес носи името „Кукенхоф“, е част от по-голям имот със същото име и до XVIII век е представлявала независимо имение. Идеята за организиране на голяма изложба на цветя на това място възниква през 1949 г. и се превръща в реалност през следващата година. А към днешна дата се е превърнала в най-красивата пролетна градина. Първоначалният ѝ проект е дело на ландшафтните архитекти Zocher & Zп и датира от втората половина на XIX век.

„Кукенхоф“ започва като демонстрационна градина за нидерландските производители, за да могат да засадят своите цветя, а хората да дойдат и да видят какви цветя и какви луковици има в страната. През годините тя се превърна в туристическа атракция. Така че всяка година засаждаме 7 милиона цветни луковици. Те ни се предоставят от 100 холандски производители и посрещаме 1,4 милиона посетители всяка година“, споделя Нова.

За луковиците и за това всяка цветна леха с лалета да изглежда като от приказка, се грижат 50 градинари.

Понякога паркът работи и с Wageningen University & Research, чиито представители правят изследвания върху цветята. Някои училища също ги посещават. Почти всяка година на гости са им представители на школата в Лисе. Гостуват и организирани екскурзии от чужбина.

Танцовата стъпка скъсява разстоянията

От България до Виетнам ученици, преподаватели и професионални танцьори пътуват чрез движението

Испански танц на „Софистик-Живо“

Страницата подготви
Петя НИКОЛОВА

Танците са здравословен начин децата да се движат и да изразходват енергия. Те развиват физиката, помагат на ума, изграждат приятелства, но най-вече правят децата щастливи и уверени.

С тези послания Танцова и арт формация „Софистик-Живо“ популяризира своята дейност сред най-малките. Истината обаче е, че танцът е много повече, а изкусните движения често се превръщат в дипломация и в диалог между различни култури. Но кой ли по-добре го разбира от основателя, художествен ръководител и мениджър на „Софистик-Живо“ Елина Топалска и партньора ѝ в художественото ръководство на компанията Николета Илчева-Евлогиева!

Ръководената от тях формация се включва в многообразни инициативи у нас и по света, участва в десетки турнета и изяви в Европа и Азия и си сътрудничи с международни институции и културни организации. Именно по оригинална идея и концепция на художествените ръководители на Танцова и арт формация „Софистик-Живо“ се ражда и инициативата за танцово ателие, превърнало се в част от културната програма на Месеца на Франкофонията у нас.

От партньорството на Формацията с Асоциацията на преподавателите от и на френски език в България (АПФБ) се обуславя и целта – да се засилват позициите на френския език в местното образователно пространство, от една страна, а от друга – да се покаже, че танцът е не само спорт, не само изкуство, но и средство за изграждане на по-добър и толерантен свят.

В края на март Благоевград се превръща в международна сцена, която събира пестра публика, обединена от универсалния език на танца. Тазгодишното ателие, озаглавено „Франкофонията с танцова стъпка. Диалог между културите“, е част от поредицата събития, отбелязали франкофонския месец у нас.

Ученици от благоевградската Езикова гимназия „Акад. Людмил Стоянов“ и софийската 9. ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“, преподаватели, франкофони и хора на различна възраст и от различни сфери са заедно, за да покажат радостта от срещата с другия и красотата на културното преплитане. И ако френските ноти са добавени от неуморни-

те представители на АПФБ, то професионалният заряд на „Софистик-Живо“ се засилва от присъствието на талантливите танцьори Николай Манчев и Десислава Николова от танцово студио NBM.

Завладяващото изживяване – букет от ритми и култури, скъсява разстоянията с танцова стъпка. Както споделя Вяра Любенова, „преподавайки френски език, ние отдавна сме напуснали класните стаи, учебниците и сборниците със спрегжения на глаголите и чрез френския език преподаваме ценности като солидарност, уважение към различията и мира, от който имаме огромна нужда в настоящия момент“.

В Благоевград са представени традиционни танци от Швейцария, Виетнам, Френска Полинезия, както, разбира се, и от България. И докато българските народни танци се изпълняват от танцово студио NBM, формация „Софистик-Живо“ демонстрира азиатски танци.

„Пътуванията ни из Азия и срещите ни с нейните традиции ни правят по-богати и вдъхновени да изпълняваме и азиатски танци – в знак на обич, почит и уважение“, споделят от Формацията.

Техните танцьори се включват в празнуването на китайската Нова година, а съвсем наскоро добавят към богатата си колекция още 4 нови отличия.

На XV международен фестивал на изкуствата Abanico, проведен се от 4 до 6 април т.г., печелят 4 награди за 4 танца: три първи и една втора награда.

„Няма да лъжем – гордеем се много с нашите талантливи момичета и с всяко постижение! Излизането на сцената е истински празник на изкуството и на творчески дух, но и на доверието, усърдната работа, отговорността, която носим към хората около себе си и към творчеството си“, казват от „Софистик-Живо“.

Благодарна за професионализма и отдадеността, с която изпълнителите се включват в танцовото ателие в Благоевград, председателят на АПФБ Вяра Любенова казва, че културното многообразие е вдъхновяващо отпразнувано и заради подкрепата на „Алианс Франсез“ – Благоевград, Френския институт в България, Международната организация на Франкофонията (CREFECO), Младежкия център – Благоевград, Община Благоевград и Общинския младежки парламент – Благоевград. А що се отнася до силата на танца и неговата уникална възможност да скъсява разстоянията, Любенова изразява увереността си, че за да обичаш един език, не трябва просто да го изучаваш, а да го живееш и танцуваш.

Елина Топалска: Младите хора се нуждаят от витамини за душата си

Снимка: Лична архив

Елина Топалска (вляво) и Николета Илчева-Евлогиева

Основател, мениджър, художествен ръководител и хореограф на Танцова и арт формация „Софистик-Живо“, Елина Топалска се занимава с танцово изкуство над 40 години. Започва през 1983 г., когато заедно със своя съпруг Живко Петров основават ансамбъл. След години го преобразуват във формация, а днес вече е компания, която ръководи с партньора си Николета Илчева-Евлогиева. Елина обаче няма никакво намерение да спира.

„Това е моето. Всеки си открива неговото, което го дърпа отвътре“, споделя за „Аз-буки“ тя.

И точно нейният ентузиазъм, енергията, мотивацията и непреклонността пред проблемите провокират разговора ни. Защото, ако правиш нещо повече от четири десетилетия, преодолявайки всевъзможни препятствия, значи това е твоето нещо. Можем да го наречем призвание, талант, но предпочитаме да го опишем като чувство, с което живее всеки творец и което го води и съхранява през годините.

„След като моят съпруг почина, продължих сама, като непрекъснато надграждах, защото творецът трябва да твори в актуален свят. Не бива да изостава, а да търси, да открива тенденциите и онова, от което има необходимост. Днес хората са много търсещи, а творческият процес става все по-нужен на съвременния човек“, казва Елина.

През годините заедно със своя екип преминават през кризи, вдигане на цени на наеми, ковид пандемия, а сега и през адаптацията, свързана със смяната на лева с еврото. Но въпреки сложната схема продължават да дават шанс на мечтите. И макар отдавна да е разбрала, че сцената е сакрално място, което не е за всеки и трябва да си извоюваш правото да бъдеш на нея, а тя да ти разреши да покажеш какво носиш у себе си, Елина се посвещава изцяло на танците.

„Изкуството изисква сериозна вътрешна дисциплинираност, която в трудни моменти е много нужна. Трябва да оставиш душата си. И разбира се, да вярваш, че това, което правиш, е твоят път и това, което искаш, може да се постигне“, споделя ръководителят на „Софистик-Живо“.

Формацията е популярна и се разпознава от почитателите на танците заради професионализма, но и по съвременния прочит на българския фолклор.

„Това е наша запазена територия и както сами се убедихме, по света, особено в Азия, този прочит определено се харесва. Един български фолклорен танц е празник за очите и сетивата, но прочетен по съвременен начин, влиза и в душата на публиката“, обяснява Топалска.

За нея танцовото изкуство трябва не само да гъделичка сетивата, а да събуди емоциите и да накара душата да преживява. Трудността идва от факта, че танцът е изкуство на мига – гледаш го, преживяваш го, наслаждаваш му се и в следващия момент го няма. „Може би най-ефирното изкуство, което влияе директно“, определя го Елина.

В „Софистик-Живо“ в момента танцуват около 80 души на възраст от 4 до 50 години. Изучават български танци, но се запознават и с всички основни класически и съвременни стилове. Защото, ако искаш например да си добър хип-хоп изпълнител, трябва да имаш познание и върху другите стилове, за да сравняваш и надграждаш.

И докато се стремят да отговорят на днешния интелект на хората, търсейки новаторски форми и различен поглед върху танцовото изкуство, Елина и екипът ѝ трупат впечатления от младите хора.

„В днешно време децата са абсолютно различни. За съжаление обаче, нещата не вървят добре. Младите се отдалечават от начина на живот, характерен за нашите географски ширини, от корена си не само по отношение на това дали знаят празниците, или не, а по отношение на взаимоотношенията в семейството и на онези добродетели, които изграждат личността – като уважителност и почитателност, и които вече не се възпитават“, споделя тя.

И добавя, че в залата ги учат и на общуване, защото не умеят да го правят. Това според нея се дължи както на образователната система, така и на семейството. За това на репетициите разговарят много и макар в началото всички да са притеснени, постепенно светват, започват да споделят за своите семейства и разкриват нуждата си от храна за душата.

„Силно вярвам, че точно заниманията с изкуство им дават така необходимите за душата им витамини“, казва Топалска.

Научили от пътванията си на Изток, че начинът да разведриш духа си, е като приемаш предизвикателствата с усмивка, Елина и партньорът ѝ във формацията Николета предават на децата посланието, че трудностите не бива да ги плашат, а напротив – помагат им да се развиват.

А ако искате да видите как танцуват и какво са научили, най-скорошното събитие, на което можете да го направите, е предстоящото издание на Азиатския фестивал в София. Провежда се на 13 и 14 юни в Южния парк. „Софистик-Живо“ винаги са там.

Министерство
на образованието и науката
Национално издателство за
образование и наука „Аз-буки“

Директор:
ЕМИЛ СПАХИЙСКИ
Заместник-директори:
СТОЯН СТОЯНОВ
ВЕНЦИСЛАВ ГЕНКОВ

1113 София
„Цариградско шосе“ 125, бл. 5
За цялата страна:
0700 18466
izdatelstvo.mon@azbuki.bg
azbuki@mon.bg
<https://www.azbuki.bg>

Аз-буки

Банкова сметка:
„Обединена българска банка“ АД
IBAN: BG38UBBS81553139075716
BIC: UBBSBGFS

Национален седмичник
за образование и наука

АЗ-БУКИ

ISSN 0861-3990

Редактори:

д-р Зина Соколова
z.sokolova@azbuki.bg

д-р Диляна Кочева
d.kочева@azbuki.bg

Стефа Маринова
s.marinova@azbuki.bg

Боряна Трайчева
b.traycheva@azbuki.bg

Графичен дизайн:

Иво Христов
i.hristov@azbuki.bg

Петър Владов
p.vladov@azbuki.bg

Стилист-коректор:

Анелия Врачева
a.vracheva@azbuki.bg

Фоторепортер:

Олег Попов

Реклама и

разпространение:

izdatelstvo.mon@azbuki.bg

Кореспонденти в страната:

Белене – Ралица Господинова
088 7418349

Бургас – Дана Митева
0898361338

Варна – Розалина Димитрова
088 339920

Велико Търново – Здравка Маслянова
088 6653255

Видин – Борислава Борисова
vidinster@gmail.com

Ловеч – Жанина Илиева
087 7209597

Пловдив – Деляна Лукова
088 7271712

Смолян – Ангел Добриков
088 9703271

Кюстендил – Северина Димитрова
089 5789515

ДЕЖУРЕН РЕДАКТОР:

Стефа Маринова

Предпечатна подготовка:
НИОН „Аз-буки“

Печатница: „Алианс Принт“ ЕООД

ж.к. „Дружба“ 1, ул. „Илия Бешков“ 3А

Неподписаните снимки в броя са от архива

на в. „Аз-буки“ и глобалната мрежа

Материали не се връщат

Авторските права на публикуваните

текстове и илюстрации са

собственост на вестника

НИОН „Аз-буки“ издава

научните списания:

„Български език и литература“

„Чуждоезиково обучение“

„Математика и информатика“

„Педагогика“

„Професионално образование“

„Философия“

„Стратегии на образователната

и научната политика“

„История“

„Обучение по природни науки

и върхови технологии“

За Лорка и испанските поети от „Поколение 27“

Студенти четат собствени преводи на стихове на конференция в НБУ

Петя НИКОЛОВА

В продължение на един ден Нов български университет (НБУ) събира студенти испанисти и техните преподаватели от четири български висши учебни заведения и заедно се пренасят в света на испанската поезия. Поводът е започналите чествания на 100-годишнината от формирането на знаковото „Поколение 27“.

Гл. ас. д-р Даниела Александрова – преподавател, преводач и изследовател на испанската литература и култура, разказва за „Аз-буки“, че НБУ организира междууниверситетска студентска конференция – първото по рода си събитие у нас, посветено на „Поколение 27“.

Испанските поети, известни под това определение, придобиват популярност между 1923 и 1927 г. и заедно с други представители на изкуството изиграват важна роля за културата на Испания в междувоенния период.

Преподавателите испанисти от департамент „Чужди езици и култури“ на НБУ в сътрудничество с Библиотеката на Института „Сервантес“ – София, и с финансовата подкрепа на Фонд „Учебни програми“ на Магистърския факултет на НБУ провеждат университетска конференция, озаглавена „Литература и превод: Поколение 27“.

Преводи на български език на избрани от тях произведения на поетите от „Поколение 27“ четат студентите Александра Моллова, Габриела Хаджиева и Ралица Кокалова от ПУ „Паисий Хилендарски“; Мария Иванова, Невена Христова и Елизабет Давчева от СУ „Свети Климент Охридски“; Валерия Кюркчиева от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и Мариета Черкезова, Цветелина Мишева и Доника Величкова от НБУ.

Конференцията се открива от Хуан Карлос Видал – директор на Института „Сервантес“

Снимка: Личен архив

Студенти и преподаватели след края на конференцията, посветена на „Поколение 27“

в София. Интересни и полезни за участниците са докладите, които изнасят Давид Монте от Библиотеката на Института и Хулиан Санча от Университета на Кадис в Севиля.

Поетите от „Поколение 27“, към които принадлежи големият Федерико Гарсия Лорка, провеждат първото си официално събиране именно в Севиля, през 1927 г., отбелязвайки 300-годишнината от смъртта на бароковия поет Луис де Гонгора, когото считат за свой идеен учител. Тяхното новаторство, с което оставят следа в испанската поезия и литература, се състои в съчетаването на традицията с авангарда и използването на сюрреализъм в произведенията им.

„Тази първа по рода си конференция даде видимост на научните търсения на студентите испанисти в България, които впечатлиха с добрата си подготовка и с обмислените и обосновани предложения за превод. Те обмениха помежду си опит и идеи и получиха ценни насоки от преподавателите испанисти от четирите висши училища. Представителите на Пловдивския,

Великотърновския, Софийския и Нов български университет модерираха дискусиата върху преводаческите проблеми и решения“, споделя Александрова.

В дискусиата освен гл. ас. д-р Даниела Александрова участват доц. Морис Фадел (НБУ), доц. Веселка Ненкова, гл. ас. д-р Райна Танчева, преподавателят Александер Родригес (ПУ), гл. ас. д-р Теодора Цанкова (СУ), ас. д-р Ралица Тютонджиева (ВТУ), гл. ас. д-р Мария Спасова, гл. ас. д-р Магдалена Караджункова, асистент Албена Серра и преподавателите Валентина Славова и Свилена Джурковска (НБУ).

За Даниела, която има издадена стихосбирка на испански език (Besos inéditos – „Непубликувани целувки“, 2016 г.), поезията на Иберийския полуостров притежава неповторима музикалност и красота. Вероятно и поради това конференцията предизвиква голям интерес. Най-същественото обаче е, че предоставя поле за изява на студентите испанисти, поставяйки ги в центъра на научното събитие.

ПРАВНА КОНСУЛТАЦИЯ

Тодор КАПИТАНОВ

Информираността на работниците и служителите е важна част от коректните трудови отношения. Законът изисква работодателят не само да осигурява подходящи условия на труд, но и да предоставя ясна информация за правата, задълженията и възможностите, свързани с трудовото правоотношение. Сред тези задължения попада и информирането за обучението във фирмата, които имат значение за поддържането и повишаването на професионалната квалификация.

Имаме право да знаем за обучението и правилата във фирмата

В Кодекса на труда са регламентирани задължения за работодателя да запознава работника или служителя с вътрешните правила за работната заплата, да осигурява информация за условията и реда за прекратяване на трудовия договор съобразно предвидените възможности в трудовото законодателство, както и за организираните от работодателя обучения, свързани с поддържане и повишаване на професионалната квалификация и подобряване на професионалните умения.

По този начин се гарантира правото на работника или служителя да получава пълната информация относно трудовото правоотношение, което е предпоставка за по-голяма удовлетвореност от работата, както и за избягване на трудови спорове. Съгласно закона работодателят има ангажимент да предостави на работниците или служителите информация за осигуряване от него обучения, свързани с поддържане и повишаване на професионалната квалификация и подобряване на професионалните умения.

Механизмите, през които това задължение трябва да се изпълни, са различни и зависят от ценката и възможностите на работодателя. В съвременните условия то може да се изпълнява включително и по дигитален път. Такава информация обикновено се съдържа в целевите планове на работодателя за тази дейност. Тя може да обхваща предмета на обучението, мястото и продължителността на провеждането им, условията за провеждане и други.

В закона е описано също, че работодателят

следва да предоставя информация за условията и реда за прекратяване на трудовия договор. Това задължение на работодателят е формулирано като дължимо спрямо всички работници и служители. То може да бъде реализирано чрез общи или по-конкретни разяснения относно законите изисквания за прекратяване на трудовото правоотношение, поднесени през всякакви информационни механизми, съществуващи в предприятието, включително и дигитални, ако такива има изградени. Няма пречка задължението да бъде изпълнено, като се предостави готова и общоприета информация, която да насочи интереса към съществуваща такава в различни информационни среди.

Когато работодателят иска да прекрати конкретно индивидуално трудово правоотношение, той дължи индивидуално изпълнение на задължението си към конкретния работник.

Задължението на работодателя да информира работниците и служителите за обучението, вътрешните правила и реда за прекратяване на трудовия договор, има практическо значение за всяко трудово правоотношение. То създава повече яснота, предвидимост и сигурност както за служителите, така и за работодателя. Когато тази информация се предоставя своевременно и по достъпен начин, се намалява рискът от недоразумения и трудови спорове, а работната среда става по-прозрачна и организирана.

Справка:

чл. 127 от Кодекса на труда.

ВЪПРОСНИК ЗА ИЗПИТ ФИЛМ НА РЕЖ. БЕРНАРДО БЕРТОЛУЧИ	МАРКА МОБИЛНИ ТЕЛЕФОНИ	ИЗКУСТВЕН МЕЖДУНАРО- ДЕН ЕЗИК	КРАВАЙ	СЕВЕРНОАТ- ЛАНТИЧЕСКИ ПАКТ	ГОЛЯМА ТРОПИЧЕСКА ЖАБА	ДРЕВЕН ДУХОВ МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ	ЖИВОТНО ОТ РОДА НА АНТИЛОПИТЕ	ТЯСНА ПЛАТНЕНА ЛЕНТА	ДОМ, КЪЩА
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
КРАЙ НА НАКЛОНЕНА МАЧТА		СКАЛА ОТ ОВАЛНИ ОБРА- ЗУВАНИЯ			ВИД КОПРИ- НЕН ПЛАТ			ЕЗЕРО В ЕИРЕ	
↓		↓	↓		↓	↓		↓	
ИТАЛИАНСКА ФИРМА ЗА ОБЛЕКЛО	ОСНОВЕН ТОН НА ЛАДА			БОГ НА ВОЙНАТА (ГР. МИТ.)	МАЛКА ТЕАТ- РАЛНА ПИЕСА		ФРЕНСКИ ПИСАТЕЛ (1850-1923)		
↓	↓			↓	↓		↓		
ФОРМА НА КРЕПОСТНА ЗАВИСИМОСТ			АМЕРИКАНСКИ АКТЬОР „ОКО ЗА ОКО“	БОЗАЙНИК ОТ РОДА НА ЖИРАФИТЕ		ДРЕВНА МЕКСИКАНСКА НАРОДНОСТ	РУДНИК		РЕКА В БЪЛГАРИЯ
↓			↓	↓		↓	↓		↓
БЪЛГАРСКА РОК ГРУПА		ЧИЛИЙСКИ ПОЕТ (1904-1973)	СКОК ВЪВ ФИГУРНОТО ПЪРЗАЛЯНЕ	КОНТРОЛЕН ОРГАН ПО ТРАНСПОРТА	ГЕРОИНЯ НА ГОГОЛ ОТ „ЖЕНИТБА“	ЧИСЛОТО 3,14..	СТИХОТВОРЕ- НИЕ ОТ ИВАН ВАЗОВ	НЕМСКИ ФИЗИК (1840-1905)	
↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
МОДЕЛ АВТО- МОБИЛИ НА „ФИАТ“	ПОСТАВКА ЗА ИКОНИ	ИЗПОЛЗВАН В МИНАЛОТО ИНСЕКТИЦИД	ХОДИЛО НА НЕКОПИТЕН БОЗАЙНИК		СОРТ КАФЕ			РУСКИ ПИСАТЕЛ (1894-1919)	ГРЪЦКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР
↓	↓	↓	↓		↓			↓	↓
СТАРОЕВРЕЙ- СКА МЯРКА ЗА ТЕГЛО		ИНДИАНСКО ПРЕНОСИМО ЖИЛИЩЕ	ДЪРЖАВА В ЮЖНА АМЕРИКА	МУЗИКАЛНА НОТА		БЕЗАЛКОХОЛ- НА НАПИТКА			
↓		↓	↓	↓		↓			
РОМАН ОТ ВЛ. НАБОВОВ		ДОМАКИНСКИ СЪД	ПРИРОДНА ДАРБА	ФРЕНСКИ ИКОНОМИСТ (1694-1774)	НЕНАСИТЕНИ АЛКОХОЛИ	СТОЛИЦАТА НА ЗАМБИЯ	СУЛТАНСКИ УКАЗ	ГРАД В ЮЖНА КОРЕЯ	
↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
ЗАДЕН ПЛАН НА КАРТИНА	СКРИВАНЕ НА СЛЪНЦЕТО		ДЕПАРТАМЕНТ ВЪВ ФРАНЦИЯ	ХРАНА ПРИГОТВЕНА ЗА ЗИМАТА	ПАПСКИ ПРАТЕНИК	ПЛАНЕТА ОТ СЛЪНЧЕВАТА СИСТЕМА		ЧАСТ ОТ ТЕКСТА НА ЗАКОН	ИЗСУШЕНА ТРЕВА
↓	↓		↓	↓	↓	↓		↓	↓
МЕДНА ЧИНИЯ		АРОМАТИЗИ- РАН ПРАХ ЗА СЛАДКИШИ	ЛЕКАР		ОПЕРА ОТ ДЖ. ПАИЗИЕЛО	БЪЛГАРСКИ АКТЬОР - ШУРЕЦ В УХОТО		ЕНЕРГИЕН ВЪЗЕЛ В ЧОВЕШКОТО ТЯЛО СПОРЕД ИОГИЗМА	ВИД ПРЕДАЧНА МАШИНА
↓		↓	↓		↓	↓		↓	↓
ВУЛКАН НА О. СИЦИЛИЯ		ОСТРОВ ОТ ГРУПАТА ГОЛЕ- МИ АНТИЛИ	ЛАТИНСКИ ПОЕТ ОТ VI В.		БЪЛГАРСКИ АКТЬОР - ШУРЕЦ В УХОТО	МЕСТНОСТ КРАЙ ХАСКОВО			
↓			↓		↓	↓			
РИМСКИ ПРОЗАИК (100-32 ПР. Н. Е.)		ГОЛЯМО ЕЗЕРО В АФРИКА	АНГЛИЙСКИ ПОП ПЕВЕЦ	АЛБАНСКА ОСВЕДОМИТ. АГЕНЦИЯ		ЕЧЕНЕ, ЕХТЕНЕ			
↓		↓	↓	↓		↓			
ОПИТЕН ЛЕТЕЦ		ДРЕВНО ПИСМО НА ИНКИТЕ	БИЛКА ДИВ КОПЪР	ГЕРОЙ ОТ ИЗВЪН- ЗЕМНОТО	РЕКА В ИТАЛИЯ	ЛЕКАРСТВО	ГЕРОИНЯ НА Т. АТАНА- СОВ ОТ „ГЕРГАНА“		ТАДЖИКСКИ ПИСАТЕЛ (1878-1954) „РОБИ“
↓			↓	↓	↓	↓	↓		↓
ПРЕЗРАМКИ ЗА ПАНТАЛОНИ		АНГЛИЙСКИ ПОП ПЕВЕЦ		РЕКА В ИТАЛИЯ	ВОДНА БОЯ ЗА РИСУВАНЕ	ДВИЖЕНИЕ НА ОРЪДИЕ СЛЕД ИЗСТРЕЛ	РЕКА В ШВЕЙ- ЦАРИЯ	РОМАН ОТ БРАМ СТОКЪР	
↓		↓		↓	↓	↓	↓	↓	
КАПКОМЕР, ГУТАТОР		БИЛКА ДИВ КОПЪР		ДЪРЖАВА В АЗИЯ					СОЛ НА ОЦЕНАТА КИСЕЛИНА
↓		↓		↓					↓
КУБЧЕ ЗА ИГРА НА ТАБЛА	ГЕРОЙ ОТ „ТРИМАТА МУСКЕТАРИ“		ШВЕДСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР	КЪС СКИТСКИ МЕЧ	ДУХОВ МУЗИКАЛЕН ИНСТРУМЕНТ			ДРАМА ОТ ЕВРИПИД	
↓	↓		↓	↓	↓			↓	
АНГЛИЙСКА ПИСАТЕЛКА (1729-1807)		ГРЪЦКА МАСТИКА	ГРАД В ИЕМЕН	БИВШ БРАЗИЛСКИ ФУТБОЛИСТ	ДЕЙСТВИЕ ПОСТЪЛКА				
↓		↓	↓	↓	↓				
АВСТРИЙСКИ ДИРИГЕНТ (1908-1989)		ГЕРОЙ ОТ ЛЕТАЩИЯТ ХОЛАНДЕЦ	ЛАГЕР, СТАН ГЕРОЙ НА А. КРИСТИ ОТ УБИЙСТВО НА ИГРИЩЕТО ЗА ГОЛОФ	ГРАД ВЪВ ФИНЛАНДИЯ		НАЦИОНАЛНО МЕКСИКАНСКО ЯСТИЕ	НЕМСКИ ПИСАТЕЛ (1900-1979) „ДЪГА“	ОСТРА ПСИХОЗА	ГРАД ВЪВ ФРАНЦИЯ
↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
МОДЕЛ „ФОРД“		ОСНОВНА ЧАСТ НА КЛЕТКАТА	ШЕЙНА ТЕГЛЕНА ОТ КУЧЕТА			ПОТОМЪК НА НЕГЪР И БЯЛ			
↓		↓	↓			↓			
ВОДАЧ		НАБЕЛЯЗАН ПОД МАРШРУТ		ЦИГУЛКА					
↓		↓							
ОПЕРА ОТ РИХАРД ЩРАУС			ФАНАСТИЧЕН ГЕРОЙ ОТ „ЯН БИБИЯН НА ЛУНАТА“			СТРАНА НА ПРАВОВЪЛЕН ТРИЪГЪЛНИК			
↓			↓			↓			

РЕЧНИК: АВЛОС, АРАТОР, АРИС, ВАНЕЛ, ИДО, ЛИНЕА, НАКАТ, ООЛИТ

ЕВЕЛИНА ТУМБЕВА

Отговори от
миналия брой

Водоравно: "Повелителят на мухите". Дол. Валериана. Арак. Октет. Ренар (Жул). Ориноко. Гигант. Арно. Инат. Кератин. Агнес. Реи. Питанка. Аав (Евалд). "ТА". Моп. Чам. Неапол. Юрист. Рис. Отон. Епархия. Батак. Респект. Ирак. Пух. Меле. Таити. Ято. Парийо (Ан). Крос. Елан. Телец. Аарон. Кая. Никелин. Ленивец. Трасе. Нинов (Стоян). Забава. Лукс. Развалина. Акар. Рата. Рур. Ало. Алс. Ра. Минерал. Авес. Аба. Мадона. Омнибус. Ода. Ака. Исо. Носорог. Иск. Исак. Реал. "Лего". Астана. Радар. "Аран". Пираниа. Ренан (Жозеф). Еноли. Кулон. Грунд. Атлиман. Толедо. Скиор. Енева (Лили).

Отвесно: Подкрепа. Апаратура. Диспут. Вот. Рим. Тур. Ярка. Мастолю. Делегат. Рахит. Астма. Карол (Луис). "Титаник". Йенс (Валтер). "Аида". Нане. Тив. "Гинес". Молиер. "Нокиан". Таранка. Ре. Ек. Арена. Яго. Селен. "Апоел". Цензура. Ар. Лента. Отсек. Ливра. "Икарус". Вяра. Галоп. Руина. Лос. Денк. Тирана. Нето. Нола. Моранди (Джани). Уна. Ревю. Каса. Вилан. Ера. Анонс. "Рети". Ал (Данийл). Новина. Нар. Амаро. Тип. "Тереза". Ебола. Раса. Илона. "Асус". Реле. Ухание. Три. Анибал. Соланин. Ироним. Хрян. Вакса. Реноме. Атака. Опиат. Дева. Блог. Лав (Къртни). Екотип. Яков. Царга. Година.

АБОНАМЕНТ 2026

Днес в броя
Фонд „Научни изследвания“ спомощава 22 успешни проекта в 11 области

Аз-буки
НАЦИОНАЛЕН СТАНДАРТИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Платен месец: май 2026 г. | Цена: 1,90 лв.

Наг 3100 зрелостници на допълнителна матура
На 3100 зрелостници на допълнителна матура... (text continues)

2780 лв. за асистент в висше училище
Министърският съвет одобри... (text continues)

Изданията на „Аз-буки“	Цена за година
Български език и литература	28,45 € / 55,65 лв.
История	28,45 € / 55,65 лв.
Математика и информатика	28,45 € / 55,65 лв.
Педагогика	54,9 € / 107,4 лв.
Професионално образование	33,6 € / 65,71 лв.
Стратегии на образователната и научната политика	35,4 € / 69,24 лв.
Философия	20,8 € / 40,68 лв.
Обучение по природни науки и върхови технологии	35,45 € / 69,33 лв.
Чуждоезиково обучение	28,45 € / 55,65 лв.
Вестник „Аз-буки“	57,25 € / 112 лв.
Цена за година онлайн	
Вестник „Аз-буки“	48,57 € / 95 лв.

**Абонирайте се
В РЕДАКЦИЯТА
с отстъпка**

5% от цената – при **ТРИ** и повече издания

10% от цената – при **ПЕТ** и повече издания

15% от цената – за **ПЪЛЕН** комплект от изданията

Контакти: София 1113,
бул. „Цариградско шосе“ № 125, бл. 5,
тел.: 0700 18466;
azbuki@mon.bg

www.azbuki.bg

В моето училище
XI НАЦИОНАЛЕН ФОТО КОНКУРС
Аз-буки
е най-хубаво

Снимката участва в десетото издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“, организиран от „Аз-буки“. Автор Мария Хрискова, IX клас, ПГГСД „Стефан Божков“, Батак

XI НАЦИОНАЛЕН ФОТОКОНКУРС

„В моето училище е най-хубаво“

Под патронажа на министъра на образованието и науката

Национално издателство „Аз-буки“ очаква творбите за XI издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“.

В конкурса могат да участват ученици от I до XII клас, които представят във фотоси училищния живот.

За участниците от първата възрастова група – I до VII клас, фотоконкурсът се провежда без предварително зададена от организаторите конкурсна тема.

За участниците от втората възрастова група – VIII до XII клас, фотоконкурсът се провежда по предварително определени от организаторите две конкурсни теми:

• „Улови мига в училище“ – репортажна снимка, която изобразява емоция, действие или важен момент от училищния живот;

• „Героите на моето училище“ – портретна фотография – снимки на ученици, учители или вдъхновяващи личности в училище.

Авторските творби се приемат до 1 ноември 2026 г. на имейл: konkurs@azbuki.bg.

Подробните правила за участие са публикувани на <https://azbuki.bg/>

Победителите в първа възрастова група ще получат предметни награди, а отличените в двете категории във втора възрастова група – годишни стипендии. Те ще бъдат оценявани от жури от доказали се професионалисти във фотографията.

Най-добрите 12 фотографии ще бъдат включени в специален календар за 2027 г.

Открит е първи кладенец в Хераклея Синтика

З а първи път археолозите от екипа на проф. д-р Людмил Вагалински (НАИМ – БАН) проучват кладенец на територията на античния град Хераклея Синтика. Откритието идва като изненада за специалистите както заради самото съоръжение, така и заради неговото местоположение. Това съобщава за БТА проф. Вагалински.

Кладенецът е локализиран в източния край на форума и е издълбан директно в меката скала. Само в горната си част е укрепен с радиално подредени камъни. По предварителни данни съоръжението датира от началото на новата ера. Към момента археолозите са достигнали на около 4 метра под нивото на античната повърхност, но дъното все още не е открито.

По време на проучванията вече са намерени животински кости, фрагменти от тухли и керамични съдове, както и бронзови монети в горната част на кладенеца, които са предадени за почистване и анализ. Откритието е важно не само като находка, а и като свидетелство за организацията на живота в древния град. Кладенецът се намира на сравнително високо място, което не е типично за подобни съоръжения, тъй като обикновено те се изграждат в по-ниските части с по-лесен достъп до подпочвени води, уточни професор Вагалински.

Според него откритието показва, че жителите на Хераклея Синтика са

търсили алтернативни източници на вода вероятно като резерв в случай на прекъсване на водоснабдяването или при обсади.

„За нас е важно да стигнем до дъното, за да разберем кога хераклейки са се отказали от кладенеца и е започнало неговото затрупване“, допълни проф. Вагалински.

Откритията на разкопките продължават. При изследването на античния град екипът на проф. д-р Людмил Вагалински се натъква и на стъпала на мраморно божество върху основа. Първото предположение е, че става въпрос за Артемида,

защото сандалите са ловджийски тип, а и защото култът към нея е бил изключително популярен в района на Средна Струма.

Фрагментът е намерен пред храма на Херакъл, но това определено не са неговите крака, коментира пред Archaeologia Bulgaria проф. Вагалински. По размера им може да се предположи, че статуята е била около човешки ръст. Възможно е да се окаже и че главата на неизвестната досега богиня, открита преди няколко години от същия екип, е от тази скулптура. Предстоят изследвания, които да докажат или отхвърлят хипотезата.

Снимка Община Петрич